№ 12—1906

ბრძოლა

თფილისი

შაბათი, 23 (?) სექტემბერი.

1906

წლიწადი პირველი

№ 12 ყოველ-დღიური გაზეთი. № 12

...რთა ხოცვა-ჟლეტა ამცდა.— ...ვათურა რომ ღმერთ... ...ობარამ იფეთქა, სიმბირსკის გუბერნატორი... მართლობას ბუდე ... უსამართლობა ... დათები.— ცორს შავრაზმელთა ბრძოლ... ...ლაღ... ...ქს.— ლათ.—ეკატერინოსლავში სამხედრო-საველე... ...ლის ღუქნების ვაძარცვისათვის ბრალდებულ... ...მრეწველთა სა-ყვეჩა.—ოდესაში სამხედრო სასამართლოთ... მრეწველ... საუკუნო ციმბირი ვადაუწყვეტა საიდუმლო ს... ...ბისათვის.

8 სექტემბრიდან ქ. თფილისში გამოდის ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„გრიგალი“

ხელის-მოწერა მიიღება **მხოლოდ რედაქციის კანტორაში**—კრასნოგორის ქუჩაზე, ...ბლი № 3—დილის 10—2 საათ., საღამოს 5—7 საათ. კვირა უქმე დღეებში კი 10—2 საათამდე.

გაზეთის ფასი: ერთი თვით—ქალაქში 75 კ., პროვინციაში—90 კ., წლის ბოლომდის 2 მ. 50 კ.

რედაქცია დაუბეჭდავ წერილებს არ ინახავს, თუ ავტორი განსაკუთრებით ამას არ ითხოვს; წერილობითი პასუხისათვის საჭიროა 7 კაპ. მარკა.

დაუბეჭდავი წერილების და სხვა სარედაქციო საქმეების შესახებ მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 6—7 საათ., კვირა-უქმეობით 11—12 საათ.

განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე სტრიქონი პეტიტით ღირს 15 კ., მეოთხე გვერდზე სტრიქონი 10 კაპ.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція „ГРИГАЛИ“.

8 სექტემბრიდან ქ. თფილისში გამოდის ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

მეგობარი

გაზეთის ფასი ერთი წლით 7 მან., ნახევარი წლით 4 მან., ერთი თვით 75 კაპ. 24 ...ან წლის დამლევამდე ღირს 2 მან. თვიურათ ხელის მოწერა შეიძლება ყო... თვის პირველ რიცხვიდან. ცალკე ნომერი ყოველგან ერთი შაური.

...ს ადრესი: ელისაბედის ქუჩა, სახლი მილოვისა, № 1.

...ს ადრესი: ნიკოლ. ქუჩა, სახლი მილოვისა, № 6, (სტამბა „იდეალი“).

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, елизаветинская ул., д. Милова, № 1, редакція „Мегобари“.

წიგნის მაღაზია და ჟურნალ-გაზეთების კანტორა „კოლხიდა“ ქუთაისში

...ღებულობს: 1. ხელის მოწერას მთელი გუბერნიის... ყველა ადგილობრივ და სატახტო ჟურნალ-გაზეთებზე სარედაქციო ფასით.

2. ყოველგვარ განცხადებებს ბანკების, სავაჭრო ს...ის, კერძო პირების, სასწავლებლების და სხვა დაწესებულებათაგან ქართულ-რუსულ გაზეთებში დასაბეჭდათ.

3. საკომისიოთ წიგნებს და წარმომადგენლობას მთელი გუბერნიისათვის ქართულ და რუსულ წიგნების გამომცემელ ფირმებისაგან.

4. ყიდის ყველა ქართულ-რუსულ გაზეთებს და სატირულ ჟურნალებს ქუთაისში და სოფლათ აგენტებთან იმ ფასებში, რაც გაზეთებს ზედ აწერია.

5. ყიდის მაღაზიაში საამდროვო წიგნებს, სხვა და სხვა ქვეყნის მოაზრეთა და მოღვაწეთა სურათებს შეღავათიან ფასებში: უკლებ 1—5 მან. საღირალის მყიდველს 10 პროც. და მეტს.

6. საკომისიოთ ვაძლევ საიმედო აგენტებს და ორგანიზაციებს წიგნებს 10—20 პროც. დაკლებით და გაზეთებს.

ისიდორე კვიცარიძე

თამამშევის ქარვასლის ნოქრები

საზოგადოების საყურადღებოთ აცხადებენ, რომ 1906 წ. სექტემბრის 20-დან სასტიკათ აკრძალულია მუშტრების დაძახება. ...ავე ვაჭრობა წარმოებს შეუვაჭრებლათ (безъ запроса). ვინც ამ დადგენილებას დაარღვევს, ან ნოქარი, ან ხაზეინი, გამოცხადება ბოიკოტი.

...ბილის ექიმი ივ. ახალშენიშვილი

...ს ავათმყოფებს: დილის 9—2 და საღამოს ... კვირა-უქმით 10—12. ნიკოლოზის ქ. № 14.

...სალები ეგზამენები **ახლად გახსნილ ...ლების ქართულ სასწავლებელში** ...ადებელ განყოფილებებში დაიწყება ...სექტემბრიდან. სასწავლებლის ბინაზე, ...როზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა № 1

(3—2)

ОБРАЗОВАНІЕ (განათლება) წიგნის მაღაზია

...19 აგვისტოს ქ. თბილისში, მიხე... ...ფინკინის საკანდიტეროს გვერდზედ (სახლი № 78)

...მოიპოვება ყოველგვარი თანამედროვე წიგნები:

...ულ, ქართულ, სომხურ, პოლონურ და თათრულ ენებზე.

...ლებს შეკვეთას წიგნსაცავ-სამკითხველოების მოსაწყობათ, როგორც ქალაქში, ისრე პროვინციებში.

ძარცვა-გლეჯის გახშირების გამო

—

„მოისპო ყაჩაღობა, ძარცვა-გლეჯა, მეტათ იშვიათი შეიქნა ქურდობა და ყოველივე ავკაცობა“,—აღტაცებით იუწყებოდენ კორესპონდენტები ჩვენი ქვეყნის ყოველ კუთხიდან შარშან.

„მეტათ გახშირდა ყაჩაღობა, ძარცვა-გლეჯა, მოსვენება აღარ გვაქვს ქურდ-ბაცაცებისაგან, გამუდმებით ათასგვარი ავკაცობა ხდებაო“,—გულისტკენით იწერებიან კორესპონდენტები ყოველ კუთხიდან დღეს.

და ყოველივე ამას, კორესპონდენტებთან ერთათ, კარგათ ხედავს თვითოეული ჩვენგანიც. მართლაც და, არასოდეს ჩვენში ისე შემცირებული არ ყოფილა სხვადასხვა გვარი ავკაცობა, როგორც ეს იყო შარშან; არასოდეს ჩვენში ისე გავრცელებული არ ყოფილა ყოველგვარი ავკაცობა, როგორც ეს არის დღეს.

რათ იყო ისე შარშან? რათ არის ასე დღეს? მოკლეთ ამის პასუხი შემდეგია: შარშან, ასე თუ ისე, ბატონობდა რევოლიუცია, დღეს კი, ასე თუ ისე, ბატონობს რეაქცია.

შარშან, როგორც კი ჩვენმა ხალხმა „ზურგი აქცია ძველ-ადათ-წესებს“, როგორც კი მან უარყო მთავრობის ყოველგვარი დაწესებულება, ყოველი მისი მოხელე, როგორც კი მან გაიჩინა საკუთარი დაწესებულებები და დააყენა „მოხელეებათ“ საკუთარი კაცები, როგორც კი მან დაარსა საკუთარი სასამართლოები, საკუთარი „პოლიცია“ და სხვა დემოკრატიული ორგანიზაციები, მაშინვე თითქო თი-

...ლ ისმით ლაგამი ედო ყოველგვარ ავაზაკობას და ბოროტ-მოქმედებას, რომელსაც წინათ, მთავრობის დაწესებულებათა და მოხელეთა ხელში, განიერათ ქონდა ფრთა გაშლილი.

ხალხის ფართო თვითმართველობა, მის მიერ თავის საქმეთა საკუთარი ხელით წარმოება, თავის მავნე წევრთა საკუთარი სამართლით გასამართლება, ყოველივე ეს აღმოჩნდა უებარ საშუალებათ ხალხში ყოველგვარ ავკაცობის ასალაგმავათ, და რასაც ამ მხრივ წინათ ოდნავაც ვერ ახწევდა მთავრობა უსასტიკესი ზომებითაც კი, სავსებით ახწევდა ხალხი „ულმობიერესი“ ზომებითაც კი. უკიდურეს შემთხვევაში, როდესაც რომელიმე ყოვლათ გაუსწორებელი ავაზაკი, ხალხის მიერ რამდენჯერმე დასჯის შემდეგ, მაინც კიდევ განაგრძობდა ავაზაკობას, ასეთ შემთხვევებში, რასაკვირველია, ხალხიც, ანუ უკეთ ხალხის არჩეული კაცებიც, უკიდურეს სასტიკ სასჯელს აყენებდენ დამნაშავეს, მაგრამ ასეთი შემთხვევები მეტათ იშვიათი იყო. უმეტეს ნაწილათ კი, ხალხს, თავის მავნე წევრების გასასწორებლათ, სხვადასხვა გვარ ავკაცობის ასალაგმათ, არ ესაჭიროებოდა ისეთი ტლანქი რეპრესიები, როგორსაც ჩვეულებრივ მთავრობა ხმარობს ასეთ შემთხვევებში. ძალიან ხშირათ საკმარისი იყო ხალხს სამარცხვინო ბოძთან დაეყენებია დამნაშავე, მურ-გასმული ქუჩა-ქუჩა გაეტარებია იგი, ყველას გასაგონათ დანაშაული ეღიარებია მისთვის, ან თუნდა ბოიკოტს დამუქრებოდა მას, მხოლოდ დამუქრებოდა—საკმარისი იყო ყოველივე ეს, რომ „დამნაშავე“ წელში მოკაკულიყო და დანაშაუ... [illegible] მეორე მხრით, ხალხს ნამდვილ დამნაშავის აღმოჩენაც გაცილებით უფრო ...ებოდა, ვინემ ... დახელოვნებულ ჯაშუშებს და პოლიციას ყოველ მხრივ დაძაბუნებულ მთავრობისას, რომელიც ამასთან თვითონვე ყველაზე უარესი ავაზაკი, ყველაზე უარესი ყაჩაღი იყო და რომლისგანაც თავის დაცვა ხალხს ყველაზე უფრო ესაჭიროებოდა.

მაგრამ აი გამეფდა რეაქცია, მან ერთიანათ მიანგრ-მოანგრია ხალხის ორგანიზაციები, მთავრობამ ისევ თავისი დაწესებულებანი და მოხელეები მოახვია ხალხს თავზე და ყოველგვარმა ავაზაკობამაც კვლავ ფრთები გაშალა; გაშალა გაცილებით უფრო ფართოთ, ვინემ როდისმე წინათ და ეს ასეც უნდა მომხდარიყო: მოსპო რა მთავრობამ ყოველგვარ ავკაცობის ამლაგმავი უძლიერესი ძალა—ძალა ხალხის თვითმართველობისა, მას არ შეეძლო და არც სურდა სამაგიერო ძალა შეექმნა ბოროტმოქმედების წინააღმდეგ საბრძოლველათ. მთავრობის-მიერ კვლავ აღდგენილი დაწესებულებანი და მოხელენი უმეტეს ნაწილათ მხოლოდ მთავრობის არსებობის მოსაჩვენებლათ ბოგინობდენ; ხალხის უნდობლობის და მტრობის მეოხებით ეს დაწესებულებანი უკვე იმდენათ მოშლილი აღმოჩნდენ, ეს მოხელენი უკვე იმდენათ უძლური გახდენ, რომ მათ თითქო ნაკლებათ-და შესწევთ თითო-ოროლა ბოროტმომქმედთა ასალაგმათ საჭირო ძალა-გავლენაც კი. მაგრამ ეგეც არ არის, რომ თუ კი მთავრობა ძალას მოიხვეჭდა ბოროტმოქმედებათა წინააღმდეგ საბრძოლველათ, ყოველ შემთხვევაში თვალსაჩინოთ მაინც შეამცირებდა მათ. ნამდვილათ კი სულ წინააღმდეგს ვხედავთ: მთავრობა არა თუ არ ცდილობს ყაჩაღობა-ავაზაკობის და ყოველგვარ ბოროტმოქმედების მოსპობას, პირიქით, ის მზათ არის ხელიც კი შეუწყოს მას, და ჩვენ არა ერთი და ორი მაგალითი ვიცით იმის, რომ პოლიცია ხშირათ ხელს უშლის ხალხს ზომები მიიღოს სხვადასხვა ავკაცობის წინააღმდეგ. დიმის საზოგადოებიდან, მაგ., გვწერენ, რომ იქ პოლიცია უშლის ხალხს მოილაპარაკოს ძარცვა-გლეჯის წინააღმდეგ ზომების მიღებაზე და ამის წყალობით სულ უფრო ხშირდება ძარცვა-გლეჯა და სხვა მრავალი ბოროტმოქმედებაო. ეს კიდევ სო-

...ტაა. პოლიცია ხშირათ პირდაპირ მფარველობას უწევს ყაჩაღ-მძარცველებს, თვითონვე ადგენს ყაჩაღთა ბრბოებს, როგორც ამას გვატყობინებენ, მაგ., შორაპნის მაზრიდან, რასაც ამ დღეებში დავბეჭდავთ.

მთავრობა ყოველსავე ამას თითქო ვერ ხედავს და ამის წინააღმდეგ ზომების მისაღებათ ყურსაც არ იბერტყავს. ის გულხელდაკრეფილი შესცქერის ხალხის შეწუხებას ათასგვარ ავკაცობისაგან და მხოლოდ მოხარულია ამის. იგი თითქო ნიშნს უგებს ხალხს—თუ მე არ მიწამებ, მუდამ ეგრე შეწუხებული იქნები; მოგტყდეს კისერი, არ მენაღვლება: იქნებ მაშინ მაინც მოგენატრო და კვლავ მიწამოო. და მთავრობას მით უფრო ახარებს ძარცვა-გლეჯის და ქურდობა-ავაზაკობის გახშირება, რომ ყველაფერი ეს ძალიან ხშირათ რევოლიუციონური პარტიების, განსაკუთრებით სოც.-დემოკრატიის სახელით ხდება,—რასაკვირველია, მხოლოდ სახელით (თუმცა ზოგიერთი ვითომ რევოლიუციონური „პარტიაც“, ანუ უკეთ ჯგუფებიც სხვადასხვა გვარ „ფედერაციის“ სახელწოდებით მართლაც ეწევა ძარცვა-გლეჯას). დიახ, ყოველივე ეს ახარებს მთავრობას, რადგან იმედი აქვს, რომ ამის მეოხებით ხალხი სულ უფრო ზიზღით ცქერას დაუწყებს რევოლიუციას და კვლავ მთავრობისაკენ აღაპყრობს ხელებს შველის სათხოვრათ. მაშინ, მთავრობა ეცდება მოევლინოს ხალხს ერთათ-ერთ მშველელათ და შეუდგება თავ-გამოდებით ბრძოლას ყაჩაღობა ძარცვა-გლ... ...ამით კვლავ ძალმდებ... ...მოიჩენს და კვლავ ხალხის თვალში ...ნდობას და ავტორიტეტს დაიმსახურებს.

მთავრობის ასეთი ... [illegible] ...ნდა ვაღიაროთ, რომ ხალხის შემაწუხებელ ...გვარ ბოროტ-მოქმედების გახშირება საფრთხეს უქადის რევოლიუციას. ცხადია, რევოლიუციის-მიერვე, სანამ მთავრობა გამოიდებდეს თავს, აუცილებლათ მიღებულ უნდა იქნას ენერგიული ზომები ასეთ ბოროტმოქმედებათა წინააღმდეგ, და აღვირ-წახსნილ ბნელ ძალებს საჩქაროთ მაგარი ლაგამი უნდა ედოს. საუკეთესო საშუალებას ამისათვის, როგორც დავინახეთ, წარმოადგენს სხვადასხვა გვარი სახალხო დაწესებულებანი, ეგრეთ წოდებული დემოკრატიული ორგანიზაციები, რევოლიუციონური თვითმართველობა. ასეთ დაწესებულებათა საჭიროება თვითონ ხალხს უკვე საკმაოთ შეგნებული აქვს და აქა-იქ კიდეც ცდილობს კვლავ აღადგინოს თავისი სასამართლოები და სხ. მაგრამ რიგიან ხელმძღვანელობის უქონლობის გამო ხალხი ხშირათ იძულებულია უორგანიზაციოთ იმოქმედოს და ისე ხელდახელ მოახდინოს ხოლმე გასამართლება, როგორც ამას, მაგ., ძეგვიდან გვწერენ, სადაც დამნაშავეებს „მცხოვრებლები... იჭერენ და ხალხის თანადასწრებით ასამართლებენ“ და სადაც მათ „ერთხმათ დაუდგენიათ დააყენონ დარაჯები“ და სხ. ასე ცდილობს ხალხი კვლავ მოაწყოს თავისი დაშლილი ორგანიზაციები და ამ საქმისათვის მხოლოდ ხელმძღვანელებს უცდის. ადვილი მისახვედრია, თუ ვინ მიაჩნია ხალხს ასეთ ხელმძღვანელებათ: რასაკვირველია, ისევ ის, ვინც მუდამ ხელმძღვანელობას უწევდა მას, სახელდობრ სოციალდემოკრატიული პარტია. ამიტომ აუცილებლათ საჭიროა ყველგან, სადა კი ჩვენი პარტიული ორგანიზაცია არსებობს, დაუყოვნებლივ შეუდგეს დემოკრატიულ ორგანიზაციების მოწყობას და განმტკიცებას. ეს ხომ დღეს უძლიერეს და უმწვავეს საჭიროებას წარმოადგენს არა მარტო ავაზაკობის გახშირების გამო!..

ვალენტინ.

„წითელი კვირა“ მანჰეიმში

(პარტეიტაგზე საგანგებოთ გაგზავნილ კორესპონდენტის წერილები).

მანჰეიმი, 10 სექტემბერი.

(დასასრული, იხ. „გრიგალი“ № 11)

მესამე რეფერატი წაიკითხა დღეს დილით ცეტკინმა ქალთა საარჩევნო უფლების შესახებ. მისმა სიტყვამ ჩვეულებრივი აღფრთოვანება გამოიწვია კრებაზე. ცეტკინმა განაცხადა, რომ ბურჟუა-ქალიც თხოულობს საარჩევნო უფლებას, მაგრამ მის მოთხოვნას საერთო არა აქვს-რა პროლეტარიატის მოთხოვნასთან. „პირველი ითხოვს ბუნებრივ უფლებას, მეორე კი სოციალურ უფლებას“, თქვა რეფერენტმა და დასძინა, რომ პირველი არ სცილდება უბრალო სურვილს, მაშინ, როდესაც მეორე სიცოცხლეს სწირავს ამ მიზანს. ბურჟუაზიის ქალები ვერ იშორებენ თავიანთ კლასის ქერქს, და თუმცა საარჩევნო უფლებაზე ბევრს ლაპარაკობენ ისინი, მაგრამ სახეში „დამები“ ყავთ და არა „გომბიები“. ცეტკინი გარკვევით ამტკიცებს, რომ პროლეტარ ქალების მდგომარეობა ეკონომიურ პირობებისგან არის გამოწვეული და უტოპიასთან მას საერთო არა აქვს-რა. მას აქეთ, რაც ქალი დაქირავებულ მუშათ გახდა, საძირკველი გამოეცალა ოჯახის ძველ იდილიურ დამოკიდებულებას და ქალი დამოუკიდებლობის გზას დაადგა. მისი ნივთიერათ დამოუკიდებლობა ქმრისაგან სარჩულათ ედება მის პირად დამოუკიდებლობას. ცეტკინი აცხადებს, რომ ქალების კითხვა სრულიად არ არსებობს, არსებობს მხოლოდ მუშის კითხვა. იმ დღეს, რა დღესაც გაქრება კერძო წარმოება და მასზე დაფუძნებული ადამიანის ადამიანისაგან გაყვლეფა, გაქრება ქალების კითხვაც. ამიტომ ქალის და მამა-კაცის, საერთო ხელი-ხელს ჩაკრილი ბრძოლა შრომის ასპარეზზე, თუ კი ისინი გაყვლეფილ კლასს ეკუთვნიან, აუცილებელია; ამიტომ ქალების მოძრაობა შესაძლოა, როგორც კლასო... ბრძოლა სოციალდემოკრატიის ... ქვეშ. ცეტკინმა ... სტრიაში მომხდარ...ი კომპრომისი ამხ. ად... ...ლერის მხრივ. უკანასკნელმა საპარლამენტო კომისიაში ახალ საარჩევნო უფლების გეგმის გარჩევის დროს არ შეიტანა მოთხოვნა ქალების საარჩევნო უფლების სახით იმ მოსაზრებით, რომ ლიბერალური პარტიები არ დაეფრთხო და მთელი კანონპროექტი მოსაზრებიდან... დება არ ჩაფუშულიყო. ცეტკინმა თქვა, რომ „არა ჩვენი დიპლომატობის წყალობით გვითმობენ მტრები, არამედ შიშისაგან“. „სოციალდემოკრატიის დანიშნულება იმაში მდგომარეობს—ამბობს რეფერენტი—რომ პრინციპები წარმავალ პრაქტიკულ პოლიტიკაზე მაღლა დააყენოს, და არა უკუღმა“!

ცეტკინს შემდეგ ტრიბუნაზე გამოჩნდა ბებელი. აუწერელია დამსწრეთა აღტაცება. მანჰეიმის მუშები, რომელნიც უმეტესო... შეადგენდენ ზალაში, სრულიად თავდ... ვიწყებას მიეცენ საყვარელ ბელადის ... ნახვით და ბოლოს საქმე იქამდი მი... და, რომ თავმჯდომარე იძულებული გახ... თავისი ზარა მოძრაობაში მოეყვანა. „Es ist Tolheit“ (ეგ სიგიჟე!), გაიძახოდენ უფრო ზომიერები. კრება ოდნავ დაშოშმინდა, მაგრამ რაღა ასეთი დაშოშმინება! ორატორის ყოველ წინადადებას თან მოჰყვებოდა გაცხარებული ტაშის ცემა. ბებელმა ილაპარაკა მოკლეთ. მან თქვა: „მე არც კი ვიცი, რატომ ვიკისრე სიტყვის თქმა ცეტკინის ჩინებულ რეფერატის შემდეგ. ამხ. ცეტკინმა ისე ნათლათ და პრინციპიალურათ განმარტა კითხვა, რომ კიდევ რამის დამატება ჩემი მხრით მეტია“. შემდეგ ბებელმა თავისებურათ დაახასიათა ცენტრის პარტია, რომელიც უკანასკნელ ხანებში, წინააღმდეგ წინანდელ თავის ტაქტიკისა, ქალების საარჩევნო უფლებას მეგობრულათ უცქერის. გერმანიაში მუშათა კლასი თანდათან იგებს თავის ინტერ..., რომ და ტოვებს კათოლიკეთა პარტიის გამარჯვება, ...ლოდ ვინც უკანასკნელ...ალიზაციის განხორციელებ... უსათუოთ სოციალ... რა მოგახსენოთ...

დ. ონიაშვილ[ი]

ბა. რადგან ... ბით კონს... სასულიერ... ამიტომა- ცენტრონ- ქაჟის სი-

*) იხ. „შრომის“ № 79 ფელეტონი.

**) იხ. იგივე ნომერი.

უვიათ. ამათგან უკვე შესდგომიან მოქმედებას ჩრდილოეთის და მოსკოვის კავშირები. საერთო სიეზდის მაგიერ გადაუწყვეტიათ საოლქო სიეზდების მოწვევა.

როგორ ესმის მთავრობას კანონიერება, მხოლოდ სისხლის სამართლის 1036 მუხლი [illegible] დაისჯება ყველა ის, ვინც [illegible] აგრძლივი ფესვი [illegible] როგორც ახლა ლების ერთ ნაწილს მეორეს [illegible] ნაგან საქმეთა სამინისტროს გნ [illegible] ალის ცენტრს როვს 25 ათასი [illegible] ცა-ება ქალების შესარ... იმისა, რომ ქალების მოწოდებები გაუვრცელ[illegible] ხანებში ბურჟუაგლეხებში. ფურცელ[illegible] ხელმოწ[illegible]ებს მიემხრობა, ჩვენ შეუფილა [illegible] [illegible]რეკელი მომხრენი ვართ ქალების საარ[illegible] [illegible]ვენო უფლებისა. სოციალდემოკრატია [illegible]რის სწორეთ ის პარტია, რომელიც უფ[illegible] [illegible]ებრივ თანასწორობას თხოულობს ყველ[illegible] [illegible]ნ და ყველასათვის, სულ ერთია, მუდამ [illegible]მოადგება მას ეგ თანასწორობა თუ არა", [illegible]ათავა ბებელმა თავის აღგზნებული სიტ[illegible] [illegible]ა. დიდ, დიდ ხანს გრგვინავდა ხალხი Es lebe unzer Bebel!" (გაუმარჯოს ჩვენს [ბ]ებელს!) შემდეგ კრებამ ერთხმათ მიიღო [illegible]ეტკინის ვრცელი რეზოლიუცია.

[illegible]მეორეთხე და მასთან უკანასკნელი რეფერატი წაიკითხა ქალ. დუნკერმა ორსულ დამთოგინე მუშა-ქალების შესახებ. მან აღწერა ვრცლათ აუტანელი პირობები, რომლიც სუფევენ ქალაქ-სოფლებში ამ მხრივ. რეფერენტმა კრებას ენერგიულათ მიუთითა, რომ „თუ მუშა-ქალების მდგომარეობა არ შეიცვლა შვილოსნობის დროს, მთელ შთამომავლობას დიდი ხიფათი მოელის". კრებამ დიდი თანაგრძნობით მოისმინა რეფერატი და მიიღო შესაფერი რეზოლიუცია.

მე თავიდანვე განვაცხადე, რომ შეუძლებელია კონფერენციაზე თქმულის სავსებით გაშუქება. ზემო მოყვანილიც სა[illegible] მიმაჩნია, რომ მკითხველმა საზო[illegible] წარმოდგენა იქონიოს გერმანიის [illegible]ვარ ქალების მოძრაობაზე. არ უნ[illegible]ავივიწყოთ, რომ მუშა-ქალების მო[illegible]ობა აქ შედარებით ძლიერ ნორჩია. რუსეთში და განსაკუთრებით საქართველოში, სადაც სასულიერო წოდების გავლენა მა[illegible]აზე მინიმუმამდეა მიყვანილი, საკვირველათ მიიჩნევს მკითხველი, რომ „განათლებულ დასავლეთ ევროპაში" „ქრისტეს მოციქულებს" ასე დიდი გავლენა აქვთ მაზე. [illegible]ანსხვავება გამომდინარეობს უეჭველათ სოციალურ-ეკონომიურ სტრუქტურის განსხვავებისაგან. სასულიერო წოდების ქონებრივი ძლიერება ერთ[illegible] [illegible] ევროპაში [illegible] [illegible]ე რუსეთში. მე იმედი [illegible], ამ სა[illegible]განს დაუკიდებლათ დავუბრუნდე ოდესმე; [illegible] კი უნდა განვაცხადო, რომ რუსეთ[illegible] ბედნიერათ უნდა ჩაითვალოს, რომ [illegible]ი ყრუ და რეგვენი შავი და თეთრი [illegible]ღვდელოება ყავს, და ეს [illegible], რომ [illegible]იმავალ სოციალურ ბრძოლაში მას ეყოლება ერთი უსასტიკესი მტრით ნაკლები პროგრესის გზაზე.

გერმანელი ქალი ძლიერ ჩამორჩენილია პოლიტიკურათ. მისი წარმოდგენა ცხოვ[illegible]

[illegible]წინათ გაიხსნა [illegible] მტკიცდება სრულებით მეშჩანურია. ეს ფაქტია ყველა იმისთვის, ვისაც აქ უცხოვრია. უკანასკნელ წლებში იგი გამოვიდა პოლიტიკურ ასპარეზზე და ახლა აქაურ მუშა-ქალების მოძრაობამ მიიღო ნამდვილი კლასობრივი ხასიათი. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ მოთავე ქალებში ერთი რევიზიონისტიც არ მოიპოვება. ყველა ისინი გაჟღენთილი არიან მარქსის და ენგელსის იდეებით და ევოლიუციასთან რევოლიუციასაც აღიარებენ. მე ერთ წუთსაც არ ვეჭვობ, რომ აქაური მუშა-ქალები რამდენიმე წლის შემდეგ ფრიად მნიშვნელოვან საზოგადოებრივ ფაქტორათ გახდებიან ჰუმანიზმის და ადამიანობის განსახორციელებლათ. მანჰეიმის კონფერენცია თავის საქმიანობით, სერიოზობით და აღფრთოვანებით სრული თავდებია ამისი.

ა. ჩხენკელი.

სოციალდემოკრატიული ორგანიზაციები და მოძრაობა გურიაში

(შემდეგი, იხ. „გრიგალი" № 7).

როგორც წინა წერილში აღვნიშნეთ, სოციალდემოკრატიული მოძრაობა თითქმის გაითქვიფა დემოკრატილ მოძრაობაში: ორგანიზაციები უმთავრესათ კარგავენ დროს დემოკრატიული საქმეების გარჩევაზე. ამ წერილში მე მინდა მკითხველის ყურადღება მივაქციო იმ გარემოებაზე, რომლებმაც ხელი შეუწყვეს, ანუ უკეთ რომ ვთქვათ, დააჩქარეს ასეთი არა ნორმალური მდგომარეობის მოსპობა, თუმცა სრულიად არა, მარა რამდენიმეთ მაინც.

როგორც მკითხველებმა იციან, გასული წლის ნოემბერში მოხდა სოციალდემოკრატიული კონფერენცია პეტერბურგში, რომელმაც სხვათა შორის მიიღო პირველი პარაგრაფი ლენინისა პარტიის წევრობის შესახებ, რომლის ძალით ორგანიზაციის წევრი არის პარტიის წევრი და პარტიის წევრი—ორგანიზაციის წევრი. ამით კონფერენციამ საჭიროთ სცნო სოციალდემოკრატიული ელემენტების გამოყოფა დემოკრატიულ ელემენტებისაგან. ეს დადგენილება კონფერენციისა უნდა გატა[illegible] შეძლებისადაგვარათ ყველა ორგანიზაციებ[illegible] ორგანიზაციებშიც დაიწყეს ამაზე ლაპარაკი. [illegible] ვთქვათ, რომ გურიაში მომუშავე ზოგიერთ [illegible] ეს კითხვა. მა[illegible] [illegible] თი შეხედულ[illegible], ორ დღეს [illegible] [illegible] [illegible]სობა გაიგებს, რომ ის დარჩა [illegible]რტიის გარეშე,—აჯანყდება და ვინ იცის რას მოახდენს. მარა ასე იყო თუ ისე, სახიფათო იყო თუ არა ეს კითხვა, გურიის ორგანიზაციებმა პრინციპიალურათ დასტური დასცეს გამოყოფის იდეას. მაგრამ ცხოვრებაში კი მისი გატარება, სხვადასხვა მიზეზების წყალობით, დაგვიანდა. ამ დროს იფეთქა ხიდისთავის რაიონში დემოკრატების „აჯანყებამ", რამაც ჩაუდგა საფუძველი სოციალდემოკრატიული პარტიის დემოკრატიიდან გამოყოფას.

რაში მდგომარეობდა ხიდისთაველ დემოკრატების „აჯანყება".

როგორც იცით, სოციალდემოკრატიული ორგანიზაციები გურიაში შენდებოდა ძირიდან. ე. ი. მის აშენებაში ყველა ღებულობდა მონაწილეობას, ყველა, განურჩევლათ სქესისა, წოდებისა, მიმართულებისა და სხ. იხდი შენ თვეში აბაზს, მაშ მობრძანდი და მიიღე მონაწილეობა ორგანიზაციის აშენებაში,—ასეთი იყო ორგანიზაციული პრინციპი მეორე პერიოდში, რამაც, შემდეგ არა სასურველი ნაყოფი გამოიღო. ასეთი ორგანიზაციული პრინციპით ისარგებლა ზოგიერთა დემაგოგ „პარტის მუშაკებმა" და მოახდინეს დემოკრატების ზემოხსენებული „აჯანყება" ხიდისთავში, რაიცა მდგომარეობდა იმაში, რომ ერთ მშვენიერ დილას, ბასილეთის სკოლის დარბაზში მოიყარეს თავი სოფლების მიერ არჩეულმა დელეგატებმა (თითო სოფელზე თორმეტმა კაცმა, სულ კი ხიდისთავის რაიონში ითვლებოდა ცხრამეტი სოფელი) და მოინდომეს ძველი ორგანიზაციის გადაყენება და ახალი ორგანიზაციის შექმნა. მათ თან ქონდათ სოფლის კრებების ოქმები, რომლებშიაც ნათქვამი იყო, რომ „ვინაიდან ხიდისთავის რაიონის სოციალდემოკრატიული ორგანიზაცია არის ბიუროკრატიული დაწესებულება და ვერ ასრულებს თავის დანიშნულებას, ამიტომ ჩვენ საჭიროთ ვცნობთ მის გადაყენებას და ვავალებთ ჩვენს დელეგატებს ახალი ორგანიზაციის არჩევას"... არ გეცინებათ? სოციალდემოკრატიულ ორგანიზაციის გაუქმება მოუწადინებია დემოკრატიას, დიახ, ეს სასაცილოა, სამწუხაროც რომ არ არყოს.

შევიდეთ შიგ დარბაზში და ვნახოთ, რა ხდება იქ. კარებში გაუჩერებიათ რამდენიმე შეიარაღებული (ბერდანებით) კაცები, რომლებსაც დავალებული აქვთ „საეჭვო პირების" შიგ არ შეშვება. ვინ არიან ეს „საეჭვო პირები"? ესენი არიან ძველი ორგანიზაციის წევრები. ვინც იწყებს ლაპარაკს და ასე თუ ისე იცავს ძველ ორგანიზაციას,—კრება ყვირილით აჩერებს. ერთი დელეგატ გაცხარებული გაჰყვირის: [illegible] გამომგზავნა სოფელმა საქმის გასათავებლათ (ხაზს თვითონ დელეგატი უსვამს [illegible]) [illegible] [illegible]ვრძელა და ენა ბრტყელა ყმაწვილებს არა[illegible] ფერი დაუ[illegible]რო". ვინ არის მისი აზრით ეს თმა გრძელა და [illegible] ყმაწვილები? ესენი არიან სოციალდემოკრატები, რომლებიც მას და მის ამხანაგებს ვერ უცვნია. საერთოთ უნდა აღვნიშნო, რომ კრება ზედმიწევნით გაწიწმატებული იყო სოციალდემოკრატებზე და უმთავრესათ, ძველ ორგანიზაციაზე. მოვიყვან კიდევ ერთ მაგალითს, რომელიც ძალიან კარგათ ახასიათებს იმ დელეგატთა კრებას. მეკარე ატყობინებს თავმჯდომარეს, რომ მოვიდა ესა და ეს კაცები (ის კაცები გურიის კომიტეტის წევრები იყვენ) და კრებაზე დასწრებას ითხოვენო. კრების დიდი ნაწილი ყვირის: „არ შეიძლება, არა". მეორე ნაწილი თხოულობს მათ შემოშვებას. ბოლოს, დიდ „დავლენის" შემდეგ ის პირები შემოუშვეს კრებაზე იმ პირობით კი, რომ ეთქვათ, რაც სათქმელი ქონდათ და საჩქაროთ წასულიყვენ. დიდათ ღელდებოდა კრება პარტიის ზოგიერთ იმ წევრებზე, რომლებიც უმტკიცებდენ მათ, რომ სოციალდემოკრატიულ ორგანიზაციის დემოკრატიული კრება ვერ გადააყენებსო. ერთი ამათგანი გარეთაც კი მიაბრძანეს. „როგორ თუ ვერ გადავაყენებთ, ყვირის კრება,—თუ კი შევადგინე, გადაყენებას რაღა დამიშლისო".

ასე იყო თუ ისე, დიდი „დავლენის" შემდეგ კრებამ აირჩია ცხრა კაცისაგან შემდგარი კომისია, რომელსაც დაევალა პარტიის წევრების გამონახვა და პარტიის ჩამოყალიბება. დიახ, პარტიის ჩამოყალიბებაზე ზრუნავს დემოკრატია!

ახლა ერთი ვიკითხოთ: მართალია თუ არა ის დელეგატთა კრება ხიდისთავში, როცა ამბობს, „რომ თუ კი შედგენა შევიძელი, გადაყენებასაც კი შევიძლებო"? მე ვამბობ, რომ კრების ლაპარაკი და მოსაზრებები ლოღიკური და მართალი იყო. მხოლოდ ვინ არის შემცდარი? შემცდარია ყველა ის, ვინც აშენებს სოციალდემოკრატიულ ორგანიზაციას დემოკრატებისაგან.

ვარდენ.

(შემდეგი იქნება.)

ახალი ამბები

პორუჩიკ **ტემნიკოვის ჭრილობა** მსუბუქი აღმოჩნდა. იგი დაჭრილია მხარსა, ხელებსა და ფეხში. ყუმბარისაგან მოკლულ აფიცერ იმნაძეს დღეს დაკრძალავენ ძმასთან ერთათ, რომელმაც 20 სექტემბერს რევოლვერით თავი მოიკლა. იმ ადგილის მახლობლათ, სადაც ყუმბარა გადააგდეს, დაზიანდა შემდეგი მაღაზიები: დიდ ზურაბოვისა, „სევერნი კავკაზის" ნომრები, შახკალდიანცის საბაყლო, ტერ-კარაპეტოვის, ტარაიანცისა, კოჩინევის აფთიაქი, ბუფეტი „ეკონომია", ყოფილი ზემმელის წყლის [illegible], კირაკოზოვისა და ტარასოვის სარდაფები, ტრაქტირი და გარსევანოვის ქუდის მაღაზ[illegible]

[illegible] **მაზრის** [illegible] მანიერიდან იტყობინებიან, რომ ამას წინეთ 8 შეიარაღებული უცნობი თავს დასხმია თელავში მიმავალ მღვდელს ტერ-გეურქ-მელიქოვს. მელიქოვი თოკით ხეზე მიუბამთ, ხოლო მისი ცოლი და ორი ქალიშვილი გაუუპატიურებიათ.

✦ ბათუმიდან იტყობინებიან, რომ იქ სამხედრო-საველე სასამართლოს განჩინებით **სიკვდილით დაუსჯ**[illegible] მცხოვრები ალექსი მკურნალი, [illegible] [illegible]ლს სდებენ გაძარცვაში.

✦ ოზურგეთის მცხოვრები **სიმო**[illegible] [illegible]ძე, რომელიც თფილისის მეორე გიმნ[აზიის] გაძარცვის დროს დაიჭირეს 20 სექტემბერს, სამხედრო-საველე სასამართლოს განჩინებით უკვე ჩამოახრჩეს.

✦ 20 სექტემბრიდან მიხაილოვის პროსპექტზე სახლი № 169 გაიხსნა ელექტრონის ტრამვაის მოსამსახურეთა **ბიბლიოთეკა-სამკითხველო.**

✦ გაზ. „კავკაზის" გუშინდელ ნომერში მოთავსებულია ცნობა, ვითომ 21 სექტემბერს საღამოს ხუთ საათზე ბებუთოვის ქუჩაზე მოეკლათ **ვაჭარი სარქისოვი**. როგორც ჩვენ დაწვრილებით გავიგე[illegible], ეს ამბავი ყოვლადვე სიმართლეს მოკლებულია. სარქისოვი ცოცხალია.

✦ თფილისის საგუბერნიო **ციხეში** დღემდე 205 კაცია დაპატიმრებული. ამათში 37 — ადმინისტრატიულის წესით გასაგზავნები, პოლიტიკური დამნაშავენი—5 კაცი და 2 ქალი. მეტეხის ციხეში 385 კაცია. მათ შორის პოლიტიკური დამნაშავენი 61 კაცი და 4 ქალია, ადმინისტრატიულები 36 კაცი; სულ ორივე ციხეში 590 პატიმარია, ამათში 144 კაცამდე ავათმყოფებია.

✦ თფილისის დრ. **გენ.-გუბერნატორმა** თფილისის პოლიცმეისტერს გუშინ გამოუგზავნა სია იმ პირთა, რომელნიც მაგარ სასმელებით და თამბაქოთი ვაჭრობენ, ხოლო ამისათვის შესაფერი მოწმობები დღემდე არ შეუძენიათ. ამათ წინადადება მიეცემათ თავიანთი სავაჭროები [illegible] დაკეტონ და თითოს 50 მ[illegible]თან [illegible] რიმა გადახდება. პოლიცმეისტ[illegible] რალ-გუბერნატორის ბრძანების სი[illegible] ში მოსაყვანათ შესაფერი განკარგულება მოახდინა.

✦ **იმერეთიდან** იტყობინებიან, რომ ამას წინეთ მდ. ცხენისწყალის ნაპირზე რამდენიმე უცნობი თავს დასხმია კულაშელ 6 ებრაელს, რომელნიც სამიქაოს იარმუკიდან მოდიოდენ. უცნობნი მიმალულან.

✦ **საგუბერნიო სამართველოდან** ქალაქის გამგეობამ მიიღო 35,000 მ. ტალონი ხაზინიდან ფულის გამოსატანათ. ამ ფულიდან ქალაქის გამგეობამ 5,000 მანეთი იმ ნედოიმკაში მისცა, რომელიც [illegible] ხაზინის მართებს 1905 წლის განმავლობაში პოლიციის შენახვისთვის. ეს ნედოიმკა სულ 100,000 მ. უდრის.

✦ **თელავიდან** იტყობინებიან, რომ ს[illegible] ზემოხოდაშენში ამას წინეთ გლეხებს სრ[illegible]ლა აუტეხიათ რამდენიმე შეიარაღებულ უცნობთათვის, რომელნიც ადგილობრ[ივ] მცხოვრებს წერეთელს თავს დასხმიან; სრო[ლ]ის დროს არავინ დაშავებულა. თე[illegible] თელავში ამას წინეთ დაუჭრიათ თელავ[ის] მცხოვრები გასპარ ეგოროვი; დაჭრის მი[illegible]

ფელეტონი

—:—

კაპიტალიზმი და მეურნეობა

(აგრარული საკითხის გამო)

(შემდეგი *)

VIII

[illegible]წის სოციალიზაციის დროს,—ამბობს „შალვა" *) თავის ფელეტონში—ყოველი [illegible]ები ცალკე ხნავს და თესავს იმ ადგილს, [რომელ]საც მიიღებს. რადგან მას არა აქვს კარგი საწ[არ]მოეო იარაღი, მიწა მალე ნაყოფიერებას [illegible]კარგავს. საჭირო იქნება მიწის ინტენსიური დამუშავება. ამისთვის კი მაშინებია საჭირო. გლეხს არ შეუძლია მაშინების ყიდვა, რადგან არა აქვს საყოფი ფული. მაგრამ ამ ნაკლის შესწორება ადვილია. მთელ სოფელს ან „ობშჩინას" (?) შეუძლია იყიდოს საჭირო მაშინები. მაშინ დაარსდება კოოპერაციები, ე. ი. მსხვილი კოლლექტიური წარმოება". ძაღლის თავიც სწორეთ აი აქ ყოფილა ჩამარხული. თურმე ბ-ნი ეს-ერ-ფედერალისტები მსხვილი წარმოების წინაამდეგნი არ ყოფილან! თუმცა ბ-ნი „შალვა" რამდენიმე სტრიქონით წინ ამბობს, რომ „მიწის სოციალიზაცია კაპიტალისტურ მსხვილ წარმოებას წინ [illegible]ობებაო, მაგრამ"... მაგრამ ეს არაფე[illegible] [illegible]მანია. მაშ, რისთვის დასჭირ[illegible] [illegible]ლისტებს კოოპერაცია? [illegible]აციის დროს წვრილ [illegible]ლება ინტენსიუ[illegible] [illegible]უკეთ განა[illegible] [illegible]ეორეთ— [illegible] კოო[illegible] [illegible]ჩუნებს [illegible] კო-

ოპერაციები სოციალისტურ წარმოებათ გადიქცევიან", ე. ი. მოკლეთ რომ ვთქვათ, ფედერალისტები ერთი სროლით ორ კურდღელსა კლავენ. ანუ სხვანაირათ რომ მოგახსენოთ, ისინი არც წვადსა წვავენ და არც შამფურს. კოოპერაცია საწარმოვო ძალებსაც ავითარებს და წვრილ მესაკუთრესაც თავიდან აშორებს კაპიტალის ექსპლოატაციას. ჩვენი აზრით, კოოპერაციას შეუძლია პირველი როლი შეასრულოს, რაც შეეხება მეორეს, ის ამას ვერ მოახერხებს, ე. ი. კოოპერაციას შეუძლია გააფართოოს საწარმოვო ძალები, მაგრამ მას არ ძალუძს გამოიხსნას გლეხი კაპიტალის ბრჭყალებიდან. კოოპერაცია დღეს თუ ხვალ კლასთა ბრძოლის ნავთსაყუდრათ გადაიქცევა: მასში თავს მოიყრის საზოგადოების სხვა და სხვა კლასები. ამას თვით ფაქტებიც გვიმტკიცებენ. ვანდერველდეს სიტყვით ფლანდრიაში იყო დაარსებული 1880 წ. ამხანაგობა, რომელშიც 465 წევრი ირიცხებოდა. წევრები სოფლის სულ სხვადასხვა ჯგუფებს ეკუთვნოდენ. ამხანაგობაში შედიოდენ მუშებიც. ზოგიერთ ამათგანს ერთი ძროხა ყავდა, ზოგს—ორი და ზოგს—სამი. მას (ამხ.) ეკუთვნოდენ ფერმერებიც. ამათში თითოს 50 ცალი საქონელი ყავდა... ერთი შეხედვით, ამბობს ვანდერველდე, გეგონებოდათ, თითქოს სრულ დემოკრატიულ სამეფოში ხართო, მაგრამ საქმე სულ სხვანაირათ არის. მიწის მომუშავეების დამოკიდებულება მსხვილ მიწათმფლობელთაგან ისე ძლიერია, რომ მათ არ შეუძლიათ ხმა აიმაღლონ და ისარგებლონ იმ უფლებებით, რომელიც მათ ეკუთვნის წეს-დებულების ძალით. მთელ საქმეს ოსტატურათ განაგებს მისი (ამხანაგობის) დამაარსებელი... „ამხანაგობა, რომელიც ვითომდა კაპიტალთან ბრძოლისთვის იყო დაარსებული, შეიქმნა მის სამოქმედო ფართო ასპარეზათ... იგივე ითქმის რძის, ლუდის, და სხვ... კოოპერაციებზე"*). მოგვყავს მეორე მაგალითი ამ კითხვის შესახებ. 1896 წ. სოფ. ალსუფიევში (ვოლოგდის გუბ.), წერს გ. პლეხანოვი, დაარსდა ერბოს საკეთებელი კოოპერაცია. წევრათ სულ 53 სული ირიცხებოდა. ამათში 4 მიწათმფლობელია და ყავს 124 ძროხა, 2 მღვდელი და ორი მედავითნე; ამათ 15 ძროხა ყავთ და—45 გლეხი, რომელთაც სულ 14 ძროხა ეკუთვნის. ესენი სოფლის გაღატაკებულ ნაწილს შეადგენენ... და თუ ეხლა გლეხები ამ ადგილას უწინდელზე კარგათ ცხოვრობენ, სამაგიეროთ უფსკრული შეძლებულთა და ღარიბთა შორის უფრო გაღრმავდა. მაშასადამე, კოოპერაციამ ამ შემთხვევაში მისცა საშუალება სოფლის შეძლებულ ნაწილს, ე. ი. 4 მიწათმფლობელს, მღვდელს და მედავითნეს გაესქელებიათ თავიანთი ჯიბეები. მან გააძლიერა მხოლოდ სოფლის ბურჟუაზია, რაც შეეხება „მშრომელ გლეხკაცობას", მან იგი უნუგეშოთ დატოვა. 1891 წ. იმავე ავტორის სიტყვით ვინციგში (სილეზია) პურის საფქვავი ამხანაგობა დაარსდა. მონაწილეობას 23 სული იღებდა. ამათ სულ 85.000 მარკა ქონდათ. კოოპერაცია აქაც მხოლოდ შეძლებულებისთვის გახდა ხელ-საყრელი *). ბ-ნ ფედერალისტების სიტყვით კი „კოოპერაციების სოციალისტურ წარმოებათ გადაქცევა შესაძლებელია". ვეთანხმებით ფედერალისტებს, რომ ეს შესაძლებელია, მაგრამ იმ გზით კი არა, როგორც ისინი ფიქრობენ. მათ გონიათ, რომ კოოპერაცია აა[ც]დენს გლეხს კაპიტალის ექსპლოატაციას და ისე პირდაპირ აამოაყოფინებს თავს სოციალიზმის სამეფოში. ჩვენი აზრით კი კოოპერაცია თუ მიაღწევს სოციალიზმს, ისევ კაპიტალიზმის და კლასთა ბრძოლის გზით. ამ აზრის წინააღმდეგ, ბ-ნ „შალვას" მოყავს ფრ. ენგელსის სიტყვები, სადაც ვითომდა მისი თანაგრძნობაა გამოხატული დანიელების მიმართ, რომელთაც კოოპერატიული წარმოება შემოიღეს. აი ეს სიტყვებიც: „დანიელებმა შეიმუშავეს შემდეგი გეგმა: ერთი სოფლის გლეხებმა უნდა შეაერთონ თავიანთი მიწები და ამნაირათ დააარსონ დიდი მამული, რომელსაც დაიმუშავებენ და შემოსავალს გაიყოფენ პროპორციონალურათ". ვთხოვ ბ-ნ „შალვას" გადაშალოს იმ წიგნის 21—22 ფურცელი, საიდანაც მას ენგელსის სიტყვები მოყავს. აქ, ე.ი. 21—22 გვ- ის ნახავს გ. პლეხანოვის შესავალს და ამოიკითხავს შემდეგ საგულისხმო სიტყვებს: „დანიელ სოციალისტებზე", ფრ. ენგელსი ამბობს მხოლოდ იმას, რომ მათ ამ 20 წლის წინათ დაიწყეს წვრილ მესაკუთრეთა შორის „საამხანაგო" გეგმის შემუშავება. ის, ე. ი. ენგელსი, არ გამოთქვამს თავის საკუთარ აზრს იმის შესახებ, თუ რა მიზანს მიაღწიეს იქ (დანიაში) სოციალისტებმა, ენგელსი შენიშნავს მხოლოდ, რომ დანიაში წვრილ მიწათ-მფლობელებს მცირე ალაგი უჭირავთ, რაც შეეხება სხვა ქვეყნებს, სადაც ის ძალზე გავრცელებულია, ყველგან ამხანაგობის მიზანია: მუშათა კლასის მიერ ძალის დაპყრობა და პროლეტარიატის დიქტატურა. ენგელსი პირდაპირ ამბობს, რომ თვითოეულ ასეთ ორგანიზაციის ბედიღბალი დამოკიდებულია იმ პირობებზე, რომლის დროსაც საზოგადოებრივი ძალა ჩვენ ხელში გადმოვა. საერთოთ, ენგელსის სიტყვები პასუხია იმ კითხვაზე, თუ როგორ მოვეპყრობით ჩვენ—სოციალდემოკრატები—წვრილ მესაკუთრე გლეხს, როდ[illegible] ძალას ხელთ ვიგდებთ. ენგელსს თით[illegible] ეშინია კიდეც თავის სიტყვების, რომ [illegible]ში გამოთქმულ აზრს გადაამახინჯებს [illegible] წვრილი ბურჟუა (მაგალ. „ვინმე"... [illegible]დერალისტი, წვრილი ბურჟუის იდე[illegible]გი. დ. ო.), რომელიც კერძო საკუთ[რებას] მოტრფიალეა. ამიტომ ის ხელმეორე[თ] ორებს სტატიის დედა-აზრს, რომელი[ც] დეგში გამოიხატება: „ჩვენ თავის [illegible] არ დავიცავთ გლეხის წვრილ საკუთ[რებას] და მის მეურნეობას კაპიტალიზმის [illegible]თნილ ძალებისაგან".*) მაშასადამე ფ[რ. ენ]გელსი იღებს განსაზღვრულ ისტორიუ[ლ მომ]ენტს — სოციალურ რევოლიუციას [და] იკვლევს იმ ტაქტიკას, რომელსაც ამ [დროს] პროლეტარიატი დაადგება. დღეს კი[, რო]დესაც კაპიტალი და მისი კონკურენ[ცია სა]ზოგადოების გულ-ღვიძლშია გამჯდარ[ი, კო]ოპერაცია ვერ შეინახავს თავის მთლი[ანობას,] კაპიტალიზმის სენი მას მალე შეეპა[რება და] დაირღვევა სხვადასხვა ნაწილებათ. კოოპერაცია ვერ შეასრულებს იმ[ას,] რომელსაც მას ფედერალისტები [illegible] ახვევენ, ე. ი. ის ვერ გადაიქცევ[ა სოცია]ლიზმის განსახორციელებელ იარაღ[ათ.] ვე შეგვიძლია ვთქვათ რუსეთის [illegible] მოგეხსენებათ „თემურ მიწათ-მფლ[ობე]ბას" დიდი ადგილი უჭირავს [illegible] პროგრამაში. „რუსეთში, ამბობს [illegible]ლვა, არსებობს თემური მიწათ[მფ]ლობა, რომელიც სრულიად [illegible] მოსპობის ტენდენციას (?); სოც[illegible] შეუძლიათ რევოლიუციის შემდ[ეგ] მები სოციალიზმისთვის გამოიყენ[ონ] რემოებაზე დამყარეს ს.-რევო[ლ]

*) იხ. „Пролетаріатъ и крестьянство" Г. Плеханова. გვ.—31.

*) იხ. იგივე თხზ. პლეხანოვისა, გვ. 28.

*) „Крестьянскій вопросъ во Германіи, Фр. Энгельса съ пред[исл.] Плеханова, გვ. 22.

...არ იციან. ბოროტგამზრახველი ...ლულა.

✦ გუშინ ჩვენს გაზეთში გამოცხა-[დებული] ...ვქონდა, რომ თონის პურის მცხობელი ...შირი ბოიკოტს უცხადებს გლადიმერ ჟუ-...ძეს, რომელსაც მუხრანის ბორანთან წულუ-...ხანა. ჩვენს რედაქციაში შემოვიდა უდანა-...იძე და განაცხადა, რომ ის სრუ[ლ]ი კავშირი ...მულია იმ ბრალდებაში, რომ[ელსაც] მართლონ და ...სდებს ბრალს და მოითხოვს, ...ვთუ მტყუანი აღმოჩნდება, ...გამოუცხადონ ...იკოტი და მანამდე კი ა...

✦ **ქალაქის ამბები:** 1 სექტემბერს, ნა-შუადღევის სამ საათზე, არქარიანცის ქარხნის მახლობლათ მეთევზე ...აპეტ აივაზოვმა ბადით ...ამოიღო ვიღაც უცნობის გვამი, ...ელზედაც რამდენიმე ჭრილობა შენიშნეს. ...ოძიებით იგი აღმოჩნდა ამ ერთი კვირის ...ს 1-ლ საპოლიციო ნაწილში მოკლული მო-კაჩეგაროვი. კაჩეგაროვის გვამი მიხეილის ...ვათმყოფოსთან არსებულ ანატომიურ თეა-...რში გაგზავნეს.—ამავე დღეს, ნაშუადღევის 1-ლ საათზე, არსენალის ქუჩაზე მცხოვრნბთ აკოფ სარქისოვსა და პეტროს ხალათოვს მოუვიდათ ჩხუბი, რომლის დროს ხალათოვმა სარქი-სოვი დანით მძიმეთ დასჭრა და მიიმალა. სარქისოვი მიხეილის საავათმყოფოში გაგზა-ვნეს. ექიმების სიტყვით იმისი მდგომა-რეობა საშიშია.—ამავე დღეს დილის 5 საათზე, გოლოვინის ქუჩაზე, ცოვიანოვის სახლიდან ვიღაც უცნობთ გაუტაცნიათ 400 მანეთი ფუ-ლი, 300 მანეთის ხელწერილი და ნიბოლის სტემის თოფი. ამ საქმეში მონაწილეობის მღებას აბრალებენ ჰასან-ჰაჯი-ოღლას და ალი მრტუზ-ოღლის; პირველი ამათგანი უკვე დაპატიმრეს.—21 სექტემბერს, ღამით, მუ-ხრანის ქუჩაზე, ზლატოგორსკის ბამბის სა-ვაჭროს რამდენიმე უცნობი თავს დაესხა. წაი-ღეს 37 მანეთი ფულათ, საბუთის ქაღალდები 50 მანეთის, 200 მანეთის ვექსილი და სხვადასხვა ნივთები 300 მანეთათ დირებული. ამ საქმეში ზლატოგორსკი ბრალს სდებს ერთ ახალგაზდას, რომლის დასაჭერათ უკვე ზომებია მიღებული.—ამავე დღეს ღამით არტემ ახვერ-დოვის სავაჭროდან, სომეხთა ბაზარში, ვიღაც უცნობთ გაუტაცნიათ 60 მანეთი ფულათ და 250 მანეთამდე დირებული სხვადასხვა ნივთი.

პარტიის ცხოვრებიდან

—

უკრაინის სოც.-დემოკრატიული პარტიის ...ამას წინათ შე-უძლია უკრაინის ... [დე]მოკრატიულ მუშათა პარტიასთან შეერთებას. უკრაინის პარტია თხოულობს ნაციონალურ ორგანიზაციულ ავტონომიას და უკრაინის ავტონომიას. რუსეთის სოც.-დემ. მუშათა პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს ასეთი პა-სუხი მიუცია უკრაინელ სოციალდემოკრა-ტებისათვის:

შემაერთებელმა სიეზდმა მხოლოდ ბუნდს დაუთმო, როცა მასთან შეერთების პირო-ბები ადგენდა და განაცხადა, რომ ნაციო-ნალურ სოციალდემოკრატიულ პარტიებთან შეერთების საკითხში, ის მეორე სიეზდის პრინციპებს ეთანხმება. ამნაირათ ცენტრა-ლური კომიტეტი ფიქრობს, რომ ის, რაც ბუნდს დაუთმეს, სხვა ნაციონალურ სოცია-ლდემ. პარტიებს არ დაეთმობა. შეთანხმე-ბის პირობები, რომელიც შემაერთებელმა სიეზდმა შეიმუშავა პოლონეთის, ლატიშე-ბის სოც.-დემ. პარტიების შესახებ, საოლქო და არა ნაციონალურ ავტონომიის პრინ-ციპზეა დაყარებული. ასეთივე პრინციპი უნდა დაედოს საფუძვლათ უკრაინის სოც.-დემ. პარტიასთან შეერთებასაც. ამიტომ ცენტრ-კომ. ფიქრობს, რომ უკრაინის სოც.-დემ. პარტიის შეერთება უნდა მოხდეს ამ პარ-ტიის ორგანიზაციების შეერთებით რუსეთის სოც.-დემ. მუშათა პარტიის ორგანიზაციებ-თან, ამასთან თავისთავათ ცხადია, რომ შეერთებულ ორგანიზაციებს ეძლევათ ჩვეუ-ლებრივი საოლქო ავტონომია, რაც შეეხე-ბა ავტონომიის მოთხოვნას უკრაინისთვის, პარტიას არ შეუძლია ამას მხარი დაუჭი-როს, სანამ პროგრამაში არ იქნება შეტა-ნილი, მაგრამ ყოველ ორგანიზაციას და პარტიის ყოველ წევრს ნება აქვს ამის შე-სახებ პროპაგანდა გასწიოს როგორც პარ-ტიულ ორგანიზაციებში, ისე პრესაში.

ცენტრ. კომიტ. იმედი აქვს, რომ უკ-რაინის სოციალ-დემ. პარტია არ დაიყოვ-ნებს რუსეთის სოც.-დემ. მუშათა პარტია-ში შესვლას და რომ ცენ. კომ. მალე სა-შუალება ექნება მას ეს შეერთება მიულო-ცოს.

—

პარტიული ლიტერატურა და მუშები.

—

დღევანდელ მოძრაობას სათავეში უდ-გას მუშათა მოძრაობა. მუშათა პარტია სო-ციალდემოკრატიული პარტიაა. აქედან, ცხადია, რომ ამ მოძრაობის და პარტიის ხელ-მძღვანელნიც თეორეტიული მხრით თუ არა, პრაქტიკულათ მაინც თვით მუშები უნდა იყვენ. მარა ეს ასე არ არის. ამას, რასაკვირველია, თავისი მიზეზები აქვს, ან ეს იმას არ ნიშნავს, რომ შემდეგაც ასე იქნება. ასეთი მდგომარეობის შესაცვლელათ დიდი მნიშვნელობა ექნება ყოველ ცდას, ამ მხრით მიმართულს. ასეთი „ცდა" უკვე დაწყებულია პარტიულ (დაბალ) ორგანი-ზაციებში... არაფერი ჩანს ამ მხრით მხო-ლოდ ჩვენს პარტიულ ორგანოში და, სა-... ლიტერატურაში. შეიძლება ჩვენს ... მუშა მონაწი-ლეობას იღებდეს ...ან, მარა ეს გამო-ნაკლათ ჩაითვლება. საჭიროა, რაც შეიძ-ლება მეტი მუშა ღებულობდეს მონაწი-ლეობას წერილობაში, გამოთქვამდეს თა-ვის აზრს მოძრაობის ამა თუ იმ მხარეზე და პოლიტიკურ-პარტიულ კითხვებზე. მუ-შებს სათქმელი ბევრი აქვთ, მაგრამ სხვა-დასხვა მიზეზთა გამო ვერ ამბობენ. აი ამ მიზეზებს უნდა აცილება. ვინ უნდა ქნა-ეს და, საზოგადოთ, ვინ უნდა ეცად... მუ-შების, ასე ვთქვათ, სამწერლო ასპარეზზე გამოყვანას? ჩვენი ფიქრით ამას უნდა ეცა-დონ ერთი მხრით პარტიულ ორგანოს რედაქცია და მწერლები და მეორე მხრით კი თვით მუშები. რედაქციამ უნდა მოუწოდოს მუშებს, მისცეს რჩევა-და-რიგება, დაუთმოს გაზეთში ალაგი (შეი-ძლება მთელი განყოფილებაც), უჩვე-ნოს ის კითხვები, რომლებზედაც უნდა დაიწეროს რამ და სხ. მუშები კი თავის მხრივ უნდა ეცადონ დასძლიონ ყველა და-ბრკოლებანი და მათ შორის სირცხვილი და შიში იმის, რომ მათი ნაწერები არ იქ-ნება შინაარსით თუ გარეგნობით მოსაწონი ნაწარმოები, და ან იმის, რომ შეიძლება მათი შეხედულება რომელიმე კითხვაზე შე-მცდარი დარჩეს. ისინი უნდა დაკმაყოფილ-დენ იმით, რომ თავიანთი აზრი გამოთქვან. მივმართავ ჩვენს რედაქციას ერთი მხრით და შეგნებულ მუშა-ამხანაგებს მეორე მხრით შეეცადონ ამ აზრის განხორციელებას. მე კი, ჩემდა თავათ, როგორც მუშათაგანი, ვე-ცდები ჩემი აზრიც გამოვთქვა ხოლმე.

გლეხი-მუშა.

—

რედაქციისაგან. ჩვენ წინათაც გამოგვი-თქვამს და ახლაც ვიმეორებთ, რომ მუდამ სიამოვნებით მზათ ვართ ადგილი დავუთ-მოთ ჩვენს გაზეთში მუშების წერილებს, რაც შეეხება ჩვენგან იმ კითხვების ჩვენე-ბას, რომლებზედაც წერილები უნდა იწე-რებოდეს, ამაზედაც, როცა კი ესსაჭიროა, ჩვენ ყოველთვის მზათ ვართ.

—

პროვინციის ქრონიკა

—

სოფ. ქვენა-ტკოცა (ქართლი). კოსტა ამირეჯიბის ხელმძღვანელობით შემდგარი „შავი რაზმი" ჩვენს სოფელსაც ეწვია. მოითხოვეს გიორგი გომარელი, მაგრამ რადგანაც ის შინ ვერ იპოვეს, მას მოხუც მამას დაუშინეს თო-ფის კონდახები და კინაღამ ცემით მოკლეს. როგორც გამოირკვა, მოხუცს ეცნო ერთი რაზ-მელთაგანი. შემდეგ ამისა დაერივნენ სოფლებს და რაც ხელში მოხვდათ, ყველაფერი წაიღეს.

დ. ყვირილიდან გვაცნობებენ, რომ იქაუ-რი „ბარიშნებისაგან" მშვიდობიან მცხოვრებ-ლებს მოსვენება აღარ აქვთ. წინეთ თუ განმა-თავისუფლებელ ... და საკმარისია ცნობი-ლი ხულიგანი გ. ნემსაძის თითის დაქნევა, რომ ... უკანასკნელი ძალღონე ... აღარ და... შესაძლებელ... გუგთხიათ ამ და-... ცვლებს, რომ „უმჯობესია ორი შაურით მეტი დახარჯოთ და კაცთან გაიაროთ". აიშლე-ბიან გაზაფხულის პეპლებივით და მოგადგებიან კვიტანციის წიგნაკებით: გინდა თუ არა 1 მ. 50 კ. უნდა ჩააჩხვიდეთ. ოჰ, რა კარგია მოკ-ლე ხსოვნა! ამ ბედნიერებს დაავიწყდათ, რომ გ. ნემსაძის შიშით ზამთარში შორს მთებში დახიზნულები სიცივით თავს იკლავდენ. დიახ რომ კარგია ხსოვნის სისუსტე.

...მა დასჭრა ... ის გულ-მოდგინეთ ჯაშუშობდა და ბოქაულის თანაშემწე განკოვს საქმეს უადვი-ლებდა.

ქალაქში ხალხის ჩხრეკა დაპატიმრებას მორ-ჩენ და ახლა სოფლებს მისდგენ. მუდამ დღე ჩამოყავთ გლეხები ადგილობრივ სატუსაღოში. გასაოცარია ასე უმიზეზოთ ხალხის დატუსაღე-ბა, მაგრამ თუ პატივცემული ბოქაული იასონ მაჟაშვილი ღმერთმა დღეგრძელათ გვიმყოფა მთელი კახეთის გლეხობას ამოაყოფინებს ციხე-ში თავს.

პროვინცია

—

ქ. თელავი. აქამდის ყველანი იმას შემო-გვნატრიდენ—გადარჩითო სამხედრო წესებსაო. ნეტავ თქვენ, რომ არ გამოგიცდიათ ის საშინელება რომელიც ახლა ტრიალებს სხვა ქალაქებსა და მაზრებშიო. დღეს, ჩვენც შეგვიძლია უპა-სუხოთ, რომ ვიგემეთ და ვგემულობთ იმ სი-ტკბოებას, რომლითაც, აგერ ერთი თვე იქნება გვიმასპინძლდებიან ჩვენი პატივისმცემელნი. წარა-მარა სახლების ჩხრეკა, ამავე დროს გატა-ცება ყველაფრის, თუ რამ სახარბიელო ნახეს, დატუსაღება დიდისა და პატარის, ცემა-ტყეპა ჩვეულებრივი მოვლენაა და არავინ გაიკვირებს: უაზროობამ და ძარცვა-გლეჯამ ერთი ორათ იმა-ტა სოფლებში, მარა მათ სადავრათ ვის სცა-ლია, როდესაც ქალაქში ამდენი საქმე აქვს პოლიციას.

„ზოგი ჭირი მარგებელიაო", ტყუილათ არ არის ნათქვამი: აქამდის პოლიციის მთელი შედ-გენილება დაავათმყოფებული იყო ფიზიკურათ (ზნეობრივათ ხომ დიდი ხანია, რაც იყო და არის), ვის კისერი გაშეშებოდა და თავ-მოდრე-ცილი დადიოდა, ვის ხველა ახრჩობდა, ვის ციებ-ცხელება. სამხედრო წესის გამოცხადება-კი, უებარ წამლათ გადაექცათ, წელში გაიმართენ, გაუჩაღდენ. ვინც ორი კვირის წინ ხალხის მომხრეთ თვლიდა თავს, ახლა ტყავი გადაიძრო, თამამათ გამოვიდა სამოქმედო ასპარეზზე შემ-დეგი სიტყვებით: „განა მართლა რევოლიუცი-ონერი ვიყავიო", და შეუდგა მოღვაწეობას; რომელსაც არ დაივიწყებს შთამომავლობა. წვრი-ლი ჯაშუშებიც ამოძვრენ ხვრელებიდან, ამოუ-ფარენ პოლიციას და შეუდგენ სამსახურის ... მოყვარუ-ლებას; სეირის და ... გამხმარი და გაყინული სი-სხლი; გამოეფინებიან ხოლმე ქალაქის ბაღში და ელიან—აბა ვის ჩაატარებენ ციხისკენო. სოფლებში ჭურ-ჭურობით არ ჩაუყენებიათ ჯა-რის კაცები, მარა ხარჯებს შაიძ... გამოჭნილი მაზრის უფროსი; იძლევა განკარგუ-ლებას—ამდენი ძროხა, ამდენი ხარი—წაართვით მახლობელ სოფელს ჯარისთვისო და სხვ.

გადიდკაცდა უცებ ჩვენი თელავი; მწერლებს ბოქაულობას აძლევენ, ბოქაულებს—მაზრის უფ-როსობას ჰპირდებიან,—ოღონდ ჟოჩაღათ მთიქეცით და მთელი რევოლიუციონერები ხელში ჩაგვიგდეთო. ღვთის წინაშე ბ.ბ. ბოქაულები და მათი თანაშემწენი არ ზოგავენ ლოთობა-...

...რის მარა გლეხ...-თათართა ხოცვა-ჟლეტა აცდუდა.— ...ტათ თუ ბევრა... როს ყურიდან ყუმბარამ იფეთქა, რისკან და ეს გა... ბით ფონს გლარ ბ... დაიჭირეს სალდათები.— გვიან ხალხი ამოგლე... ...ოლიჯის ამბები მოაქვს.— ...თხვა დაიწყო.

—

ჭიათურა. ჭიათურა რომ ღმერთ[მა] ...უთხრა: „შენ უსამართლობის ბუდე ...გავ..." მთელს ჭიათურაში რაც უსამართლობა ...ბა, იმას დანტეს კალამიც ვერ აღწერს, მაგ[რამ] მინდა მკითხველის ყურადღება ერთზე ...ქციო. სახელდობრ იმაზე, რომელიც ხდება ...მართლობის დედა ძარღვში—მრეწველთა სა-ბჭოში. ორი იგნისის კანონის ძალით მრეწველი გალდებულია დაშავებულ მუშას, ან მკვდარის ცოლშვილს, მისცეს განსაზღვრული ფული, ან თითონ დაზღვიოს. ჭიათურის მრეწველებმა ეს საქმე საბჭოს გადასცეს, რომელსაც უნდა გადაეხადა აღნიშნული ფულის ცხრა მეათედი, ხოლო ერთი მეათედი კი თითონ იმ მრეწველს, რომლის მაღაროშიაც მუშა დაშავდებოდა. ეს გადაწყვეტილება დღემდის მუშისთვის მხოლოდ ქაღალდზე წერია და ნამდვილათ სარგებლობს ის, ვისაც ფული უნდა გადახდეს. საქმე იმაშია, ...ულ... რომ მუშამ უნდა აიღოს მოწმობა მრეწველი-საგან, თუ რამდენს იღებდა ქირას, სამთო ინ-ჟინერიდან მოწმობა, რომ ის უბედური შემ-თხვევა მისივე ბრალი არ ყოფილა და შემდეგ ექიმისაგან, რომ მისი ჯანმრთელობა დაკარგუ-ლია. ამას დაუმატეთ ისიც თუ ქუთაისშა ბიუ-როკრატიულათ წამოჭიმული საბჭო მუშისთვის რამდენათ ხელ „მისაწვდენია" და მიხვდებით, რომ ამ ფულს, უაბლაკატოთ" მუშა ვერ მიიღებს და აი სწორეთ აბლაკატებიც ბადით ხელში მზათ არიან.

„პატიოსანი" აბლაკატი შრომის ფასათ მი-საღები ფულის ნახევარს ჭერდება, ხოლო „უპა-ტიოსნო" კი მეტსაც ახდევინებს. ამნაირ აბ-ლაკატის როლს თამაშობს თვით საბჭოს წევრიც და რა გასაკვირია, რომ ამღვრეულ წყალის და-წმენდაზე თავს არ იტკივებდეს ეს დაწესებულება. ხელს არ აკლებს არც წვრილი მრეწველი, რომე-ლმაც ...უ მუშა დაუშავდა, მეათედი უნდა გადი-ხადოს. ის მოწმობაზე ხელს არ უწერს, თუ მუშამ ქრთამი არ მისცა და აქაც „პატიოსანი" ჭერდება მისი გადასახადის—(მეათედის) პატიუ-ბას და „უპატიოსნო" კი ნაღდსაც ითხოვს. ერთი მაგალითი ამ ... თვალსაჩინოდ: მრეწველმა ლადი... შემთხვევაში ... ნეფარი-... იურიშვილის მა-... რჯვენა ... ოთხმოცი მანეთის მიღების ბარათი ხელ... იყონ, ...სავან შემოწმებული, რომელიც ლდიას უნდა გადაეხადა მეათედის სახით და ოთხ... მანეთის თამასუქი, რადგან ნაღდი საჩინო არ ქონდა. ამისთანა ფაქტები ურიცხვია. ამა... მიაქცია ყურადღება მოწინავე მუშებმა და იანისის გაფიცვის დროს ერთ მოთხოვნილებათ წამოაყენეს ამ საქმის მოწესრიგება. ...

...რებმა თავიანთი აგრარული პროგრამა". „რუსეთში არსებობს თემური მიწათ-მფლო-ბელობა, რომელიც სრულიად არ იჩენს მოსპობის ტენდენციას"—ამ აზრის დამტკი-ცება ბ-ნ „შალვას"-თვის მიგვინდვია. ჩვე-ნი აზრით კი რუსეთში არსებული თემური მიწათ-მფლობელობა იჩენს მოსპობის ტენ-დენციას. ამ აზრს ფაქტებითაც ვამოწმებთ. ყველამ იცის, რომ რუსეთის სამხრეთ-გუ-ბერნიებში (Новороссія) გავრცელებულია თემური მიწათმფლობელობა. ამის მიუხე-დავათ კლასთა ბრძოლის სენი იქაც შეპა-რულა. თავრიდის გუბერ. სამ[ი] მაზრაში ...რობის (земство) მიერ შეკრებილ ცნობე-ბით:

	კოლო-ნიები.	დანარჩენი სოფლები.
...კომლების საერთო რიცხვი ...რის	9,496;	74,539
...კომლები, რომლ. საქონე-ლი სრულიად არა ჰყავთ	972;	11,555
...კომლები, რომლ. სათესი არა აქვთ	865;	6,477

...ს ნიშნავს ეს ციფრები? იმას, რომ ...თის „ობშჩინა" მოსპობის ტენდენციას ... და არც ასრულებს თავის „დანი-შნულებას". მას შემდეგ, რაც „ობშჩინამ" ...ლს კარი გაუღო და მისცა გზა ...ბრძოლას, მან თითონ გაითხარა ...საზოგადოებრივი უთანასწორობა ...ილი არ არის რუსეთის თემისთვის. ...მაზრაში, წერს ა. ვოლგინი, ...ბს საუკეთესო სანადელო მიწები ...აქედან ღარიბებს ან სრულიად ...ით-რა, ან არა და—1—3 დესე-...ებული ს. ტროიცკში, სკოტო-...ოვატში და ზაიცევში. ამ სო-...ბიან მდიდრები ჩუმათ პა-...ბს საზოგადოებას, ე. ი. გლეხ-...მოჩენილ ნაწილს. ამ საქმეში ...უწოდებენ მიწის მზომავები, რო-მლებიც დიდ ქრთამებს ღებულობენ... თა-ვრიდის გუბ. მთელი იჯარით აღებულ მი-წის 63 პროცენტი საგლეხო საზოგადოებას ეკუთვნოდა. ნამდვილათ კი ამ მიწის უმე-ტესი ნაწილი შეძლებულ გლეხკაცების ხელშია... დნეპრის მაზრაში გლეხკაცობის შეძლებულ ჯგუფს ეკუთვნოდა იჯარით აღებულ მიწის $1/2$ ბერდიანსკის მაზრაში—$2/3$, მელიტოპოლის მაზრაში, სადაც მომეტე-ბულათ იჯარით სახელმწიფო მიწას იღე-ბენ—$4/5$ მთელი მიწისა. გლეხკაცო-ბის ღარიბი ნაწილის ხელში კი იყო სულ 1,938 დესეტინა, ე. ი. 4 პროცენტი მთელი იჯარით აღებული მიწისა *). მკით-ხველი ხედავს, რომ იმ რაიონებშიაც, სა-დაც თემია გავრცელებული, მოქმედობს, როგორც ყველგან, კლასთა ბრძოლა. გლეხ-კაცობის ერთი ნაწილი შეძლებულია, ხო-ლო მეორე—მატერიალურათ ჩამორჩენილი. ანტაგონიზმი მათ შორის თანდათან მწვავ-დება. მაშ, რაში გამოიხატება ობშჩინურ მიწათმფლობელობის „თავისებურობა"? რა-ში მდგომარეობს თემის უპირატესობა მი-წათმფლობელობის სხვა ფორმებზე? „ძნე-ლი მისახვედრი არაა, ამბობს ბ-ნი პოსტ-ნიკოვი, რომ საგლეხო საზოგადოებაში უმიწაწყლოთ დარჩენილ გლეხკაცობას de jure აქვს სრული უფლება მიწაზე, de fac-to ის არ სარგებლობს ამით". „რასაკვირ-ველია, დასძენს ამ სიტყვებს ა. ვოლგინი—შეიძლება ავკრძალოთ ნადელის მოსპობა იმ წევრებისთვის, რომელნიც ამა თუ იმ დროს თემში არ იმყოფებიან (მაგალ. ჯა-რის კაცები). მაგრამ ეს მაინც საქმეს ვერ უშველის. იგი ვერ მოსპობს იმ სივიწრო-ვეს, რომელიც თანამედროვე სოფელში არ-სებობს; ამ სივიწროვის შედეგია ბრძოლა არსებობისთვის გლეხკაცობის სხვადასხვა ჯგუფებ შორის. გააგდეთ ანტაგონიზმი კარებიდან, ის ფანჯრიდან შემოგიხტებათ". ასეთია დღევანდელი თემი. ასეთია ჩვენი შეხედულება ამ მიწათმფლობელობის ფორ-მაზე. მაგრამ... უბედურობა ის არის, რომ „ს.-დემოკრატების მასწავლებლები" მარქსი და ენგელსი, სულ სხვა აზრისანი ყოფი-ლან რუსეთის თემზე *) მართლა და, საუ-ცხოვო ელასტიური თვისების ხალხნი იყ-ვენ ეს მარქსი და ენგელსი! ისინი ფედე-რალისტების თვალში ხან დამპალ თოკო-ბასაც ვერა წევენ, ხან კი უეცრივ რეზი-ნათაც იქცევიან ხოლმე. ფედერალისტები გაწევენ ამ რეზინას თავისკენ და ჩვენ, ს.-დემოკრატებს წკიპურტებს შიგ თვალში გვარტყამენ... ჰე! მოგხვდათ მარქსი და ენ გელსიო! ჩვენ არ შევუდგებით აქ „მასწავ-ლებლების" თემზე შეხედულების და წერი-ლებით გამორკვევას, ვიტყვით მხოლოდ შემდეგს. მარქსიც და ენგელსიც თავისი დროის შვილები იყვენ. გამოთქვამდენ-რა ამა თუ იმ აზრს რომელიმე საგნის შესა-ხებ, ისინი ხელმძღვანელობდენ იმ მატე-რიალურ პირობებით, რომელსაც ქმნიდა თანამედროვე ცხოვრება. ისინი ცხოვრობ-დენ იმ დროს, როდესაც რუსეთში კაპი-ტალიზმი საკმაოთ არ იყო განვითარებუ-ლი და თემიც იქ არ იჩენდა აშკარათ დარ-ღვევის ტენდენციას. რუსეთის ეკონომიუ-რი ცხოვრება იმ დროს გამოურკვეველი იყო, როგორც ყველა გარდამავალი ხანა. თუ რომ დღეს, მეოცე საუკუნეში ბ-ნი „შალ-ვა" „შრომის" ფურცლებზე „ღაღადებს" თემის მთლიანობაზე, როდესაც რუსეთ-ში კაპიტალიზმმა უკვე ღრმათ გაიდგა ფესვები და ამ მხრივ საქმის ვითარე-ბაც საკმაოთ გამოირკვა, ნუ თუ მარქსს არ ქონდა უფლება წარსულ საუკუნე-ში წარმოეთქვა რუსეთის თემზე „შალვას"-ებური აზრი... და ისიც „თუობით"? თუ რომ რუსეთი, ამბობდა კ. მარქსი ერთ თა-ვის წერილში, წავიდა იმ გზით, რომელსაც ის დაადგა 1861 წ. (ბატონ-ყმობის გაუქ-მება), იგი დაკარგავს საუკეთესო შემთხვე-ვას, რომელიც მას წილათ არგუნა ისტო-რიამ. ეს შემთხვევა—სოციალიზმის გან-ხორციელებაა „უკაპიტალიზმოთ". ასეთი-ვე სათუო ხასიათი აქვს მის წერილებს რუ-სეთის თემის შესახებ. რუსეთში დღეს კა-პიტალი განვითარდა. ეს ჩვენთვის უკვე ფაქტია. მაშასადამე, სოციალიზმის განხორ-ციელება შეიძლება აქ მხოლოდ კაპიტა-ლიზმის გზით, მართალია „მშრომელ გლეხ-კაცობას" ამ დროს „ქვაბში გადახარშვა მოე-ლის", მაგრამ რას იზამთ... ეს აუცილებე-ლია. მაინცდამაინც თუ ჩვენს ფედერალის-ტებს მათთვის გული ძალზე შესტკივათ—ვთხოვთ, განზე მიბრძანდენ... და ცეცხლს შეშას ნულარ შეუკეთებენ... დიახ, იმას მოგახსენებდით, რომ კაპიტალიზმის ზე-გავლენით რუსეთში თემი ირღვევა, და ეს ასეც უნდა მომხდარიყო. რუსეთის თემი განსაზღვრულ ეკონომიურ ძალთა ურთიერ-თობის შედეგია. დღეს ძველი ეკონომიური ურთიერთობა უკვე მოისპო, უნდა მოის-პოს, მაშასადამე, თვით თემიც, ეს-ერ-ფედე-რალისტები თითქოს კიდეცა ხედავენ თე-მის უვარგისობას... მაგრამ მაინც არ ტყდე-ბიან, რას იზამ მკითხველო!. Das ist die Macht der Gradition. რუსეთის თემის უვარგისობა, ფედერალისტების აზრით, თა-ნამედროვე ცხოვრების უკუღმართ პირო-ბებისგან გამომდინარეობს (მაგ., მიწის სი-ცოტავე, სიღარიბე, ბეგები, [გ]ასახადები და სხვ..). როდესაც გაუმჯობესდება ცხოვ-რების პირობები, თემიც მიიღებს ...ურეელ ...ფორმას. ჩვენი აზრით კი რუსეთის ცხოვ-რების პირობები არ გაუმჯობესდება ... შესაძ-ჩნევათ მანამდის, სანამ არ მოისპობა თე-მური მიწათ მფლობელობა. ჩვენ ... ვთ, რომ რუსეთში თემი ირღვევა, მაშასადამე, მისი „მომავალი" არარაობაა. „ს...ლი-სტებს" კი, ბ-ნ „შალვას" სიტყვით, ...რე-ვოლიუციის შემდეგ ეს თემები ..., თო-სოციალიზმისთვის გამოიყენებია, ეს სისაძა-გლობაზე დაამყარეს ს.-რევო[ლიუციონერებმა] თავიანთი აგრარული პროგრამა?.. წითელი წყებთ ამ გვარათ მიაზრე „სოლე და ქეჩა-ქეჩა (?), რომ რევოლიუციის გათავებამდე რუ-სეთში თემი „არარაობათ" იქცევა. გთხოვთ, ბ-ნო „შალვა" ნუ დაამყარებთ თქვენს ა-გრარულ პროგრამას ამ „გარემოებაზე"... ყველა იმის შემდეგ, რაც ვთქვით მიწის სოციალიზაციაზე, ჩვენ გვაქვს უფლება შემდეგი დასკვნა გამოვიყვანოთ. „სოცია-ლიზაციის" პროგრამა პრაქტიკულათ ვერ განხორციელდება, ვინაიდან მისი თეორე-ტიული მხარე უტოპიურია. მას ვერ უშ-ველის ვერც კოოპერაცია და ვერც თემი. ხოლო ბ-ნ „შალვას" სიტყვით, „თუ გვწამს რევოლიუციის გამარჯვება, სოციალიზა-ციის განხორციელებაც უნდა ვიწამოთ". **) ... გარწმუნებთ, ბ-ნო „შალვა", რომ ჩვენ გვწამს რევოლიუციის გამარჯვება, რაც შეეხება სოციალიზაციის განხორციელებას.. ამისი კი რა მოგახსენოთ...

დ. ონიაშვილი.

*) იხ. ...

*) ყველა ეს ფაქტები მოყვანილია ა. ვოლგინის წიგნ. „Обоснованіе народничества въ трудахъ г-на Воронцова", გვ. 131—132.

*) იხ. „შრომა", № 79. ფელეტონი.

*) იხ. „შრომის" № 79 ფელეტონ[ი].
**) იხ. იგივე ნომერი.

...ათ. ამათგან უკვე შესდგომიან მოქმედე... ჩრდილოეთის და მოსკოვის კავშირები. ...ერთო სიეზდის მაგიერ გადაუწყვეტია ...ოლქო სიეზდების მოწვევა. ..., აადგებიებდა

როგორ ესმის მთავრობას კანონ... გაუწყობდა, ...სხლის სამართლის 1036 მუხლით საბჭომ ეს და... ...ისჯება ყველა ის, ვინ ... აგზე და გადაწყ... ...ების ერთ ნაწილს მეორე... გია, მაგრამ სისრუ... ...გან საქმეთა სამინისტ... მოუყვანია. მიზეზი ის არის, ...ოვს 25 ათასი ... მოგელდთვის ცდილობს ადგილი მის... ...წოდებებითავის მამიდაშვილებს ან მეგობრებს და ...ლებში ნათესავ-პარტიებს. აქ მუშათა წარმომადგენ... ...ლებმ თავის ინტერესების დამცველის კანდი... ...დაურა წარუდგინეს. საბედნიეროთ საბჭოში ...მეტა გაზრწნილი არ გამოდგა და ზოგმა მხა... ...რი დაუჭირა მუშების კანდიდატს, მაგრამ მოწი... ...ნაამდეგებმა, რაკი თავისი ვერ გაიყვანეს, სულ ...ადარ დაიქირავეს კაცი და არც აპირობენ დაქი... ...რავებას. აი ასე ძალადობენ დღეს ეს ვაჟბატო... ...ნები, მაგრამ მოვაგონებ მათ, რომ საქმე აქვთ იმ მრეწველებთან კი არა, რომლებსაც ისინი „ზუთხით" მოიყიდიან, არამედ შეუსვიდგელ და მიუდგომელ მუშებთან.

ივანიკა.

მუშათა შორის.

თფილისის პარიკმახერთა შორის. ამ ბოლო დროს ხაზეინმა ერთგვარ ხერხს მიმა... ...რთეს და რადგანაც ეს ხერხი მეტის-მეტათ ხე... ...ლსაურელი დარჩა მათთვის, ამიტომ კიდევაც ...აახშირეს მისი შემოღება.

მათ შემოიღეს ახალი სთის ამხანაგობა, ანუ კავშირი. ჩვეულებრივათ ხაზეინები ქარგლებს ჯამაგირებს აძლევენ და ეს უკანასკნელნი მუშა... ...ობენ, როგორც დაქირავებული მუშები. ახლა ხა... ზეინებს ქარგლები მოსავების წილში შეიყვანეს, აძლევენ მაგალითათ 50 პროც. ნამუშევარისას. ასეთ პირობებში ჩამდგარი ქარგლები, რასაკვირ... ველია, მტერი ხდება ყოველგვარი ეკონომიური გაფიცვისა და სამუშაო დროს შემოკლებისა, რადგან მისი ინტერესია მეტი იმუშაოს და მეტი აიღოს. ხა... ზეინები მეტი რა უნდათ, თუ ქარგლები ჯანს გაი... ტეხენ და მეტს აიღებენ, მათთვისაც ხელსაყრელია. ჩვენდა სამწუხაროთ ასეთი კავშირები თფილის... შიაც გახშირდა. ამ დღეებში ...ე ქარგალი ზემოხსენებულ „ამხანაგათ" მოინათლენ. გა... ...კვირას დაინიშნა მათ შესახებ საამხანაგო სამა... რთალი ხალხის თანადასწრებით და დაგმეს მათი საქციელი, როგორც საერთო დადგენილების და... მრღვევმა და ამხანაგობის ღალატი. კრების რე... ზოლიუცია ... სასულიერო ... ...თა გონებრივ ... ...ძნა და უფრო ... ...ოგანება ჩვენც გვირე... ...ამ რუსეთში ... ...ილებით ჩამოხრჩობას გამო... ...განს დ... საქმეში მონაწილეობის მიღე... ...ბისათვის. მათ წინაამდეგ ზომებია მიღებული.

გა—ლი.

—

გაფიცვა სამკერვალოებში. მკერვალებში ...ოფიცვ... ...თანდათან გრცელდება და ლამის საერთო ...აფიცვ... ...ხასიათი მიიღოს. გაფიცული არიან. ...ბაიჯაბი, მ...ცის, კარეტის, ექსელანსის, ...გულიაშვილი... ...იანცის, დოვლათოვის, კადეტ... ...პოლ... ...სანოვიჩის და სვანიძის სამკე... ...ებ. მოთხოვნები, „თფი... ...ის პროფესიონალურ კავშირის... ...ლი გაზეთ „გრიგალის" მე... ...იყო მოთავსებული. უმთავრესი ...ანისა ნაჭრობით მუშაობის მო... ...თის სამუშაო დღე. სვანიძემ ...ყოფილა მუშები და შეუდგენ ... ...ზეინებმა მოისურვეს პროფესიო... ...ან მოლაპარაკება. გაფიცვას სა... ...ასაც მიიჩნევს. ექსელანსის მუშებმა კარგი საწარმო... ...აცხადეს, რადგან ახლა ხან ყოფიერებას ... ...ები ხაზეინმა უკან წაიღო.

კავშირის ბიურო.

—

ქ. ბათუმის სადგური. თუმცა სულ ცოტა ხანია, რაც ჩვენ (მუშების) ყაზარმაში ვარლამ გვარჯალაძე დაბინავდა, მაგრამ უკვე უურადღების ღირსი გახდა ეს ვაჟბატონი. დიდი ენერგიით ...ის მუშების მიზეზის ძებნას, რომ შე... შეუდგა უფროსთან დაასმინოს და ამით საჭმელი მლებ უფროს დაუკარგოს. საკმარისია ცოტა, სულ პატა... პური დაუჯერა შენიშვნა გვარჯალაძის მიერ, რომ შეუმხნე... რა ადგილიდან დაგითხოვენ ან სხვა უბედუ... ...გლათ ...რებაში გაგრევიონ თავი. ცნობილი დალი მისი კარგათ ძმობილში გახლდათ და ახალი უფროსიც მასთან (ვარლამთან) შეთანხმებით ბევრ რამეებსა შვრება. როდესაც ამ გზით ვისმე გააძევებს ...დგილიდან, იქ უეჭველათ ვინმე მისიანი უნდა ჩააჩხაროს. თუ რომელიმე მუშას, მოხელეს კა... რგი (კარგი სადაა, მაგრამ „სადაც არ იყოს, იქ ცუდიც კმარიოსო" ხომ მოგეხსენებათ). ...ონა უჭირავს, ბ-ნი ვარლამი ყველას უქადის ...ის ხელიდან გამოცლას და ნაცნობ-ნათესავე... ...ნ ...ოგ დაბინავებას. მას უკვე ბუგია, თუ ... ...რკინის გზის მთავრობა დათხოვას,

ნათ გა... ...ოლცაკი ადგილათ განტორამი ხშირათ ... ფნით და კარგი ბიჭობით შეიტყო „საიდან სადაო, წმინდა საბაო", სად. ვარლამი და სად გატონის საიდუმლოებები! სად გარეშე კაცი და სად სახელმწიფო სახლები (ყაზარმები)! ად... ვილი მისახვედრია, რომ აქ რაღაცა კარგი არ გარხია.

ლო.

—

სად. მიხაილოვის ბუფეტის მოსამსახურეები. ჩვენ, სად. მიხაილოვის პირველი კლასის ბუფეტის მოსამსახურეებმა მივიღეთ რა მხედველობაში ჩვენი თანამოსამსახურე ლარგენტი ლორიას უსქციელო ხელობა—ქურდობა, რო... მელმაც, მიუხედავათ ჩვენი გაფრთხილებისა, კიდევ ჩაიდინა ასეთი სამარცხვინო საქმე, გა... დავწყვიტეთ, უკანასკნელათ გამოუცხადოთ, რომ თუ დღეიდან კიდევ არ გასწორდა, იძულებული ვიქნებით მოვითხოვოთ მისი დათხოვნა და ამ გადაწყვეტილების სისრულეში მოსაყვანათ ყოვე... ლი ძალღონე ვიხმაროთ, რადგან მისი ასეთი მოქმედება ჩირქს გვცხებს ბუფეტის და ნარჩენ მოსამსახურეებსაც.

რუსეთის ამბები

—

ყოფილ დეპუტატების შესახებ. დუმის ყოფილი წევრი პეტრაჟიცკი ერთხმათ ამოურჩევიათ პეტერბურგის უნივერსიტეტის პროფე... სორათ. მინისტრს ნება არ დაურთავს, რადგან პროფ. პეტრაჟიცკიმ ვიბორგის მოწოდებას მოაწერა ხელით.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს საბოლოოთ გადაუწყვეტია საკითხი ყოფილ დეპუტატების სამართალში მიცემის შესახებ. სამართალში მი... სცემენ არა ყველა იმათ, ვინც ვიბორგის მანი... ფესტს ხელი მოაწერა, არამედ მხოლოდ 180 კაცს, რომლებიც ვიბორგში თათბირს დაესწრენ.

სტუდენტების გადაწყვეტილება. იაროსლავის ლიცეის სტუდენტებს გადაუწყვეტიათ გა... ნაახლონ მეცადინეობა. რეზოლიუციაში ნათქვა... მია, რომ საჭიროა სწავლის განგრძობა, სანამ არ დადგება ისეთი. პირობება, რომ სტუდენ... ტებმაც მხურვალე მონაწილეობა მიიღონ ხალხის განმათავისუფლებელ მოძრაობაში. უნდა ვისარგებლოთ ლიცეის კათედრით, რომ საბრ... ძოლველათ მოვემზადოთ. როცა ასეთ რეზო... ლიუციას ... კრებაზე, შავრაზმელები ჯოხებით ელოდენ ... ტაკება არ მოხდარა.

ბიუროკრატების ბანაკში. კიევის ახალ გუბერნატორს ვერეტენნიკოვს ასეთი რჩით ... თი შეხვედრი...: ჩვენ... ვალია მთავრობის განზრახვისამებრ ვიმოქმედოთ. შეუწყნარებელია ჩინოვნიკისათვის რომელიმე რევოლიუციონურ პარტიაში მონაწილეობის მი... ღება, როცა ხელმწიფოსაგან იღებთ ჯამაგირს. ასეთ შემთხვევაში სჯობია სამსახურიდან გასვლა. უმაღლეს ხარისხის მოხელეები ვალდებული ხართ თქვენ ხელქვეითებზე იმოქმედოთ. განსაკუთრებით მომავალ დუმის არჩევნების დროს უნდა იმოქმედოთ მხნეთ და ერთგულათ.

შიპოვის ამბავმა ძალიან შეაფიქრიანა უმაღლესი წრეები, რადგან „საზოგადოებრივ" სა... მინისტროს შედგენას ფიქრობენ და შიპოვის მოწვევაც გადაწყვეტილი იყო.

ბევრს ლაპარაკობენ სტოლიპინის სამსახური... დან გადადგომის შესახებ. სტოლიპინთან ერთად მთელი სამინისტრო უნდა გავიდესო. ახალ სა... მინისტროს კანდიდატებსაც ასახელებენ უკვე.

რომელ ბატონს უნდა ემსახურო. მოსკოვის აჯანყების შემდეგ გენერალ-გუბერნატორმა დუბასოვმა აუკრძალა საშუალო სასწავლებ... ლების უფროსებს მშობლების კრებების გამართვა საგანგებო წესების მოხსნამდე. ამ ჟამათ სასწავლებლების უფროსებს ბრძანება მიუღიათ მინისტრისაგან დაუყოვნებლათ შეკრიბეთ მოს... წავლეების მშობლები უმაღლეს ბრძანების თა... ნახმათ კომიტეტის ასარჩევათო. სასწავლებლე... ბის უფროსებმა აღარ იციან, როგორ მოიქცენ, რადგან დუბასოვის უქაზი ჯერ კიდევ ძალაშია.

მთავრობის აგენტები ბალტიის მხარეში. დამსჯელი რაზმა კვლავ მოქმედობს ბალტიის მხარეში, ამჟამათ კიდევ უფრო მხეცურათ. ლენგარდენში ეგზეკუცია და ხალხს უმოწყალოთ ხვრეტენ. მოკლულ მღვდლის მკვლელისათვის ხუთასი როზგი გადაუწყვეტიათ. რადგან ერთად ატანა არ შეუძლია, ამიტომ ნაწილ-ნაწილათ უცემიათ. ერთ სოფელში მწერლის მოკვლის გამო 20 გლეხი დაუჭერიათ; მოკლულის შვილი გაურთხვავთ—რატომ უფრო თავ-გამოდებით არ დაიცვეო მამაშენიო. ერთ სოფელში რიგიდან 80 ვერსის მანძილზე ხუთი გლეხი დაუხვრეტიათ. სალდათს ტუსაღი ქალი მოუკლავს ფანჯარასთან დგომისთვის.

საყურადღებო განცხადება. ადესის გენერალ-გუბერნატორი აცხადებს: „ქალაქში გაჩნდენ რევოლვერებით და ხანჯლებით შეიარაღებული ბანდები, რომლებიც მშვიდობიან ხალხს

...ემი და სცემენ. რადგანაც წეროდე... ბი მივიღე, სადაც პოლიციას ამტყუნებენ, ვაცხადებ, რომ არასოდეს არავისთვის არ მიგეცია ნება ხალხი ჩხრეკონ ქუჩაში. ვუბრძანებ პოლიცმეისტერს და სხვა მოხელეებს სასტიკი ზომები მიიღონ ასეთ პირების დასაჭერათ".

ჯაშუშები სხვათა შორის ყაჩაღობასაც მისდევენ თურმე. ჯაშუშების ყაჩაღობის შესახებ შემდეგი ცნობებია მოყვანილი, რომელიც ეკატერინოსლავის გუბერნატორის ნალაპარაკევიდან მოუკრებიათ. ვლაპარაკოთ თვითონ გუბერნატორი: „ეკატერინოსლავში გაძარცვეს ადგილობრივი გაზარი ვარშავსკი—წაართვეს 6 ათასი მანეთი. სისხლია (მეძებრები) პოლიციის აგენტებმა აღმოაჩინეს, რომ გამძარცველი ოხრანის აგენტი იყო. აგენტი დაიჭირეს და ციხეში ჩასვდეს. მაგრამ აქ შემთხვევით ისეთი რამ მოხდა, რომ ყველა საშინელი ყაჩაღებათ გამოაცხადეს. ახალმა პოლიცმეისტერმა ყურადღება მიაქცია იმას, რომ პოლიცია სისხლის სამართლის დამნაშავეებს არ იჭერდა და ყველანი დაითხოვა. რაც შეეხება ამ აგენტების ბოროტმოქმედებას, მე ფაქტები არა მაქვსო". საზღვაო მინისტრის ბინაზე დღისით მოუპარიათ 900 მანეთი ისეთ დროს, როცა გარედან შესვლა ქურდს არ შეეძლო. საზოგადოთ გაზეთებში ხმები ვრცელდება, რომ ძარცვა-გლეჯაში ყველგან პოლიციელები დებულობენ მონაწილეობასო. ეს გარემოება ძალიან აფიქრებს უმაღლეს ადმინისტრაციას.

პოლტავაში სტრაჟნიკათ არავინ დგება, თუმცა თვეში 38 მანეთია დანიშნული. სამოცი ადგილი ყოფილა თავისუფალი.

მოსკოვის მიტროპოლიტის ბრძანება. მოსკოვის სამღვდელოებას ბრძანება მიუღია თავისი მეუფისაგან—დაეხმარეთ მთავრობას არეულობის მოსასპობათო.

პროფესორები გაფიცვას აპირებენ. სატახტო ქალაქების უნივერსიტეტების და სხვა სასწავლებლების პროფესორებს გადაუწყვეტიათ სამსახურს თავი დაანებონ, თუ მინისტრი არ დაამტკიცებს მათ მიერ არჩეულებს დუმის ყოფილ წევრებიდან. ამ გადაწყვეტილებას სხვა ქალაქების პროფესორებიც უჭერენ თურმე მხარს.

შიმშილი და მთავრობის დახმარება. შიმშილი, სხვათა შორის, ორლოვის გუბერნიაშიაც მძვინვარებს. დამშეულთა დახმარების საქმე საერობო უფროსებს და სოფლის მწერლებს აქვთ დაკისრებული. აი როგორ ასრულებენ ესენი თავ... ...გლეხებს, რომლებსაც 30—40 ... დესეტ. მიწა აქვთ და პურს თვითონ ყიდიან, „დახმარება" მი... ...ეციათ, ხოლო მცენის მაზრა... ყველას, დარიბებსაც და მღიდ... ... არის მისი არ ...ხმარება. გლეხების თხოვნას ყურადღებას აქცევენ.

უცხოეთი

—

გერმანელ ს.-დემოკრატ ქალთა კონფერენცია მანჰეიმში. ქალთა სოციალისტური მოძრაობა გერმანიაში დიდი ხანი არ არის რაც დაიწყო. მესამოცდა ათე წლებიდან 1890 წლამდე მხოლოდ რამდენიმე თავდადებული ქალი იბრძოდა სოციალ-დემოკრატიასთან ერთათ, ეხმარებოდა მას არალეგალურ ლიტერატურის გავრცელებაში. მხოლოდ 1893 წელს ჩვენ ვხედავთ, რომ ქალთა მოძრაობა თან და თან ფეხს იკიდებს. თავდადებული კლარა ცეტკინი გამუდმებით პროპაგანდა-აგიტაციას ეწევა ქალებში. ამ პროპაგანდა-აგიტაციის წყალობით მან გამოწვრთნა რამდენიმე აგიტატორი ქალი და მოძრაობა წინ წასწია. 1900 წელს პირველათ საფუძველი დაედვა ქალთა კონფერენციას. ამნაირი კონფერენციები შემდეგ გაიმართა მიუნხენში 1902 წელს, ბრემენში 1904 წელს, ასე რომ ეხლანდელი მანჰეიმის კონფერენცია მეოთხეა, რაც აშკარათ ამტკიცებს ქალ-სოციალ-დემოკრატთა მოძრაობის განვითარებას.

მანჰეიმის კონფერენციაზე თავი მოიყარა 50 დელეგატმა. ამ კონფერენციამ წინანდელზე უფრო დაინტერესა პარტიული და ბურჟუაზიული პრესა. დაესწრენ უცხოეთის სტუმრები, ავსტრიის, ჰოლანდიის, იტალიის და რუსეთის.

ამ კონფერენციის პროგრამიდან ნათლათ ჩანს, რომ ნემეცი სოციალისტი ქალები არა თუ სოციალისტ კაცებთან ერთათ მიდიან წინ, არამედ ხშირათ ისინი გზას უჩვენებენ მათ. მართლაც 1904 წელს ქალებმა პირველათ აღძრეს სკოლის საკითხი და მით ხელი შეუწყეს პრუსიის ს.-დემოკრატიას დაეყენებია ეს საკითხი 1905 წელს ბერლინის კონგრესზე. გარდა ამისა მანჰეიმის კონფერენციაზე ქალებმა განიხილეს ქალთა საარჩევნო უფლების საკითხი და სოფლის მუშა ქალებში აგიტაციის გაწევის საკითხები. კონფერენციაზე კლარა ცეტკინმა წაიკითხა სამაგალითო რეფერატი ქალთა საარჩევნო უფლების შესახებ და ლუიზა ზიცმ სოფლის მუშა ქალების შესახებ. კონფერენციამ გა...

...დასწყვიტა ორივე რეფერატი ცალკე წიგნაკათ ...ბათ გამოსცეს.

ბებელის რეზოლიუცია საყოველთაო გაფიცვის და პროფესიონალურ მოძრაობის შესახებ. I „პარტეიტაგი ამტკიცებს იენის სიეზდის დადგენილებას საყოველთაო გაფიცვის შესახებ. პარტეიტაგი ბეჯითათ ...ც ... იმ დადგენილებებს, რომლებიც თხოულობს პარტიის განმტკიცებას, პარტიულ ბეჭდვითი სიტყვის განვითარებას, და პარტიის წევრების როფესიონალურ კავშირების წევრებთან და პროფესიონალურ კავშირის წევრების პარტიის წევრებთან შეერთებას.

როგორც კი პარტიის ცენტრალური კომიტეტი საჭიროთ დაინახავს საყოველთაო გაფიცვის მოხდენას, იმან მაშინვე უნდა მიმართოს პროფესიონალურ კავშირებს და მიიღოს ყოველივე ზომები, რომ გამარჯვებული გამოვიდეს.

II.

პროფესიონალური კავშირები აუცილებლათ საჭიროა ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში მუშათა კლასობრივ მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ. ისინი არა ნაკლებ საჭიროებიარ არიან, ვიდრე ს.-დემოკრატიული პარტია, რომელიც იბრძვის მუშათა კლასის პოლიტიკურ უფლებებისთვის, საზოგადოების სხვა კლასებთან და საზოგადოთ მუშათა კლასის პოლიტიკურ მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ. ამასთანავე პარტია იბრძვის მუშათა კლასის ყოველივე ბატონობისგან განთავისუფლებისთვის, დაქირავების სისტემის მოსპობით და სოციალისტურ საზოგადოების დაარსებით. ასეთი უნდა იყოს მუშათა პროფესიონალურ კავშირების წევრთა მიზანიც, რომელთაც შეგნებული აქვთ თავიანთი კლასობრივი ინტერესები.

ორივე ორგანიზაციები, (პროფესიონალური და პოლიტიკური) უნდა შეთანხმდენ და ერთი მეორეს მხარი დაუჭირონ.

ბოიკოტი.

—

ბათუმის უმუშევარ მუშათა საბჭომ, მოვისმინეთ რა მუშების მიერ წამოყენებული ბრალდებანი სერგო მალლაკელიძეზე,—დავადგინეთ შემდეგი: გამოეცხადოს მას (სერგო მალლაკელიძეს) სასტიკი ბოიკოტი, რადგანაც მას, როგორც რეაქციის დროს, ისე რეაქციის შემდეგაც, არა ერთხელ და ორხელ მიუმართავს ამა თუ იმ პირისათვის მუქარით და უმუშევრათ დარჩენილ მუშების სახელით ფული მოუთხოვია. ასეთ პირების მოქმედება მუშებს და ორგანიზაციას ჩირქსა სცხებს. მოვიწვევთ ყველა ამხანაგებს და ორგანიზაციებს ებრძოლონ ასეთ ...ხ მოქმედებას. ... ამხანაგებს მხარი დაუჭირონ ამ ბოიკოტს.

ბათუმის უმუშევარ მუშ...

წერილები რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

ბ. ანტონ ქორქოლიანის შეკითხვაზე (იხ. „გრიგალი", № 6) შესახებ იმისა, თუ რა ვუყავი მე ის ფულები, რომლებიც წასული წლის ბოლო თვეებში მოვაგროვე ხარკოვის ქართველ სტუდენტთა შორის დამწვარ და დაზარალებულ გურულების სასარგებლოთ, უნდა მოვახსენო შემდეგი: ის ფულები მოგროვებისთანავე (93 მან. და 65 კაპ.) სრულათ გადავეცი გაზ. „ვოზროჟდენიე"-ს რედაქციას და თანაც მივაწოდე შემომწირველთა სია, რომელიც დაბეჭდილი იყო 1905 წლის 8 დეკემბრის „ვოზროჟდენიე"-ს მე-42 ნომერში. გაისარჯოს ბ. ქორქოლიანი და მონახოს ეს ნომერი, ჩემ ჯიბეში იმ ვალების ძებნა—ვერ არის ლამაზი საქციელი.

ალექსანდრე მდივანი.

—

ნება მიბოძეთ თქვენი პატივცემული გაზეთის საშუალებით ვაუწყო საზოგადოებას შემდეგი: „ჩვენი ცხოვრების" მეათე ნომრის საშუალებით ფოთის ნოქართა და სხვადასხვა სახელოსნოებში მომუშავეთა საზოგადო კრებამ გამომიცხადა ბოიკოტი ჩემი უმსგავსო საქციელისთვის. ეს მათი გადაწყვეტილება ცალკე ფურცლებითაც იყო გავრცელებული. ამის გამო აშკარათ ვაცხადებ, თუ მე არასასურველი და ცუდი რამ მოვიმოქმედე, ეს სულ ჩემი შეუგნებლობისა გამო. დღეს კი, როდესაც საზოგადოების რისხვა თავს დამატყდა, მე ვიგრძენ ყოველივე ეს და აშკარათ ვინანიებ შეცდომებს—ბოდიშს ვიხდი საზოგადოების წინაშე და ვთხოვ მაპატიონ ეს ზნეობრივი სახელი.

ნესტორ სირაძე.

—

რადგან ხმები გაუვრცელებიათ, თითქო ჩვენ ვიყოთ ავტორი „გრიგალში" მოთავსებულ იმ ცნობისა, რომ გორის მაზრაში შავი რაზმი შეუდგენიათ კოსტა ამირაჯიბის მეთაურობით, ვთხოვთ რედაქციას დაამოწმოს, რომ ჩვენ არა ვართ ავტორი ამ ცნობისა,

მღვდელი მიხეილ ნასარიძე.
და ვალენტინა ნასარიძე.

—

რედაქციისაგან. ვამოწმებთ, რომ აქ ხელმოწერილ პირთ არ ეკუთვნის კორესპონდენცია, რომელშიაც მოთავსებული იყო ცნობა შავი რაზმის და მისი მეთაურის შესახებ.

„გრიგალის" ფოსტა.

—

პოლ. ლორთქიფანიძე. თქვენი დამოწმება ჩვენთვის საკმარისი არ არის, რომ ჩვენი გაზეთის შემწეობით გავამართლოთ ის პირები, რომლებიც ...ნამეგრელოს ს. დ. ორგანიზაციის ბიულეტენში ...ებათ არიან გამოცხადებულნი. სულ სხვაა თვით ...ნიზაციის-მიერ დაწამება.

მუჯირს. თქვენი წერილი თოფურიას სამ...ქ...ში უწესრიგობის შესახებ არ დაიბეჭდება, ...ნ იგი საკმარის საბუთებს არ შეიცავს.

სამს...ხრეიძეს. სამწუხაროთ ვერ დაგპირდებით, ...გაზეთში ადგილი დაგითმოთ ტრ. ჯაფარიძესთან ...ის თაობაზე საკამათოთ. ვერ დავბეჭდავთ ვე... იმ თქვენს წერილს, რომლითაც თხოულობთ მოუ...ლონ თქვენ სასარგებლოთ მოგროვილი ფული. თქვენი კერძო საქმეა და კერძო საშვალებით ეცეთ მიიღოთ ფული.

Owidius-ს. ლექს... „ეშმაკი" არ დაიბეჭდება.

დეპეშები

(პეტერბურ. დეპ... სააგენტო...)

19 სექტემბერი.

პეტერბურგი. ტყუილია „ნოვოე ვრემიაში" მოთავსებული ცნობა, თითქო 20 სექტემბერ ბერლინში ოქროები გაეგზავნოთ მოკლე ვადიანი სესხის პროცენტების გადასახდელათ. 20 სექტემბერს საზღვარ გარეთ არავითარი ოქროები არ გაუგზავნიათ.

სიმბირსკი. გუბერნატორ სტარინკევიჩს ბოროტ-განმზრახველმა ყუმბარა ესროლა. გუბერნატორი ფეხში და ხელშია დაჭრილი. ჭრილობა საშიში არაა.

ქერჩი. ადესის სამოსამართლო პალატის სესია შეუდგა 9 იანვარს ქერჩის პოლიცმეისტერის და ქალაქის კომენდანტის დემონსტრანტების მიერ შეურაცხყოფის საქმის განხილვას.

ეკატერინოსლავი. სოფელ კამენკაში მოკლეს „კოტლინი და კუზნეჩნი" ცეხის უფროსი ინჟენერი ანურიევი.—სამხედრო-საველე სასამართლომ განიხილა ბასოვის და მიხოვის საქმე, რომელთაც სოფლის დუქნის გაძარცვა ბრალდებათ. ბასოვს დახვრეტა გადაუწყვიტეს განაჩენი სისრულეში მოიყვანეს. მიხოვი გაამართლეს.

სიმბირსკი. გუბერნატორს ყუმბარა ესროლეს საგუბერნიო სამმართველოს წინ. გუბერნატორის სახლთან აყარებულმა ხალხმა მოიყარა თავი და თანაგრძნობა გამოუცხადა მას.

პეტერბურგი. (ოფიციალურათ). გამოცხადებულია უმაღლესი უქაზი უმართებულეს სენატისადმი ალტაის ოლქში საკაბინეტო მიწების მიწათ მოქმედების და მიწების მომწესრიგებელ მთავარ გამგეობის განკარგულებაში გადაცემის შესახებ.

სევასტოპოლი. სამხედრო-საზღვაო სასამართლოში გაირჩა საქმე 12 მატროსისა, რომლებსაც ბრალს სდებდენ, რომ... ...გან... გამოაცხადეს ... და დაიწყეს ყვირილი: „კმარა სისხლი, აღარ გვსურთ უნდა დეპუტატები გავგზავნოთ". სასამართლომ კირეევს და იაროვოის კატორღა გადაუწყვიტა, ხუთ კაცს დისციპლინარულ ბატალიონში გაგზავნა და ერთი გაამართლა.

ადესა. „რუსეთის საზოგადოების" მუშების გაფიცვა გათავდა.—სამხედრო სასამართლომ თორმეტი წლის ბერნშტეინს სამუდამოთ ციმბირში გადასახლება გადაუწყვიტა. მას ბრალს სდებდენ, რომ ის საიდუმლო საზოგადოებას ეკუთვნოდა.

პეტერბურგი. ტაშკენტში, ტანმკენტის, ჩუმკენტსკის და აულიესკის მაზრებში, სირდარინსკი, ფერგანსკი და სამარყანდის ოლქებში, გაძლიერებულ დაცვის წესები ერთი წლით გაგრძელებულ იქნა.

ჰელსინგფორსი. შვეციიდან გაძევებულ ექვსი ფინელი და მათ შორის ლუსტი და ნიუმანი ფინლანდიის მთავრობას მისცეს. ყველ... მათ ბორკილები დაადვეს.

სიმბირსკი. ქალაქის თვითმართველობამ არა... ჩვეულებრივი კრება მოიწვია, რომ გუბერნატორ... თანაგრძნობა გამოუცხადონ. ჭრილობების ... ხვევის დროს სტრინკევიჩმა სთქვა, რომ მოხარულია მხვერპლათ შეეწიროს მეფეს. მნაშავე ჯერ კიდევ ვერ დაუჭერიათ. ექ... იმედს იძლევიან გუბერნატორის მორჩენ... გუბერნატორის სახლს და სახელმწიფო... სებულებას ჯარი იცავს. მთელ ქალაქ... ძლიერებული დაცვაა. სამრათ მომზა... ჯარმა მუსიკით გაიარა ქალაქი.

რედაქტორ-გამომცემელი ერ. ჩან...

განცხადე...

სკოლა და სახელ...

ჭრა-კერვისა და ხელ...

ანა მერკვილ...

იღებს ქალთა ტანი... რათ, იყვანს ... და ხელსაქმის ... თვის ხელმის... მამადავითის ... ლებში, ბაღ...